

LAAPAALI KUPANJ WEI MALƏKI NMAAWA TƏ Kutulu

Maləki wei i ηmaa takəlaya kanε tə i ta ke Yuta tv. I yəχətə i takəlaya taa si Yesu ké təmlε tv ké (10:45). I seyeσəχi na í waaki na í looki aləχaa. Ama Maləki ta yəχətə Yesu luləχv təm, i hulaa ké si Yesu ké Iσə Pəyaya na Yulə Pəyaya.

Iσəna pa faya Maləki takəlaya tə:

Yesu təmlε taχanəχv, titite 1:1-13

Yesu təmlε ke Kalilee, titite 1:14–8:26

Yesu na i ifalaa, titite 8:27–9:50

Yesu təmlε ke Yuta na Yosalem, titite 10–13

Yesu səm na i fem, titite 14–16

Iσə Lvm Səlv Yohaani waasv

(Matiyee 3:1-12; Luku 3:1-18; Yohaani 1:19-28)

¹ Iσə pəyaləv Yesu Kilisiti Laapaali Kupanj təcəalle ntə. ² Pa ηmaawa Iσə kuyəχətətv teləsəlv Isayii takəlaya taa si:

Nyəni, ma tillu ntə,
ma teləsəχi nyá nəχə təə si

í taχani nyá mpaav na í kəη.

³ Nəχəlv yəχətəχəna nəχə səsəχa ke wulaya tetv taa si:

I taχani Tacaa mpaav,

í siyisi i mpaaisi.

⁴ Mpyúyú pə lapa na Iσə lvm səlv Yohaani kəə wulaya tetv taa na í səkki yəlaa ke Iσə lvm. Na í kpaaləχi si: I layasi təntε na pá sə-meχε lvm na Iσə husi mə isayətv.

⁵ Ʋlena Yuta tetu yəlaa təna, na Yosalem nyəma təna puki i kin, na paa wei i kuliyi i isayatu təo ké yəlaa taa, na Yohaani səəki-weyə Isə ləm ke Yaatanu pəyə taa.

⁶ Yooyoo hontu kunti ke Yohaani takaa, na í ləla tənuyv tampala ke i tənaya taa. I təyənaya nté cələh na taale tun nim. ⁷ Na í kpaaləyi samaa taa si: Ma waali wei i kəh tə pəntu kəla-m toh. Halí ma ta tu tala si má sopi na má wəyəsí i nəəhəe taa ntaŋkpala mayamaya. ⁸ Ma de, ləm ke ma sə-mə. Ama Feesuyu Naŋhtu ke ílé i ká sə-mə.

*Yesu Isə ləm sən na i mayasuyv
(Matiyee 3:13–4:11; Luku 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Saa inu i taa Yesu luna Nasaleti ke Kalilee tetu taa, na í polo na Yohaani sə-i Isə ləm ke Yaatanu pəyə taa. ¹⁰ Yesu lukayana ləm taa, ɖena í ná isətənyv tɔlaa na Feesuyu Naŋhtu tii i təo isu alukuku. ¹¹ Ʋlena pá nu pə yəyətəyənə isətəa si: Nyayale ma luyv tēe Pəyaya, ma luyv sɔv-ŋ səsəm.

¹² Pə tɛma m̀p̀ỳỳ kpaakraa, ɖena Isə Feesuyu pona Yesu ké wɔlaya tetu taa. ¹³ Na í caya tənaya wēe nule, na Satanu kəə na í mayasəyi-i. Na í wē taale wontu hekv na isətəa tillaa paasəna-i.

*Yesu yaav ke tiina kpala liyiti
(Matiyee 4:12-22; Luku 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ M̀p̀ỳỳ pa tv Isə ləm səlv Yohaani ke saləka, ɖena Yesu náá polo Kalilee na í sɔv Isə Laapaali Kupaŋ ke kpaaluyv. ¹⁵ Na í təh si: Pənente pə tala mpv, Isə Kawulaya kpeyetaa. Ʋlayasi na í mu Laapaali Kupaŋ.

¹⁶ Yesu malaya Kalilee tenku koten, ɖena í ná tiina kpala ke naale. Siməh na i neu Antəlu, na pá tɔyi puluyv ke ləm taa. ¹⁷ M̀p̀ỳỳ i təma-wē si: I kəə na í

təŋi-m na má la-me na í puuki yəlaa isu í puukuɣu tiina tə.

¹⁸ Tənaɣa pɛle pa yela pa puluŋ na pá təŋi-ı kɾakɾaa.

¹⁹ I tasa pote ke pəcə, ılena í ná Sepetee pəyalv Saaki na ílé ı neu Yohaani, na pá caɣa kɾulvɣu taa na pá taɣanəɣi pa puluŋ. ²⁰ Tənaɣa ı yaa pɛleɣe kɾakɾaa, ılena pá yele pa caa Sepetee na ı paa nyəma ke kɾulvɣu taa na pá təŋi-ı.

*İləɣəhılu nəɣəlv ı təm
(Luku 4:31-37)*

²¹ Mıpıɣú Yesu pa pola Karənahum ıcate taa na í suv Yuta nyəma təkotile taa ké kuyaku kuhɛsvuɣu wule na í niki seɣesvɣu. ²² Mıpıɣú ı seɣesvɣu cɛpa yəlaa laŋa. Pə taɣa pulv, ı seɣesaya-weɣe na toŋ ı ta nyá. I fei isu pa İsə Təm seɣesəlaa.

²³ Mıpıɣú pa tuta Yuta nyəma təkotile taa ké apalv nəɣəlv na í hii ıləɣəv nəɣəlv. Tənaɣa apalv ıni ı koowa sı: ²⁴ Nasaletı Yesu, n caa-weɣe tá kiŋ? N kəma-tvɣu wakəlvɣu ke? Ma nyəma-ŋ teu, n ké İsə Yulv Naŋŋtu wei ı tilaa tə.

²⁵ Tənaɣa Yesu holina-ı sı: Hei, nyá, su na ń se apalv ıne ı waalı.

²⁶ Mıpıɣú ıləɣəv ıni ı selisa apalv ınəɣi teu. ılena í má kapuka na í se ı waalı. ²⁷ Mıpıɣú pə cɛpa yəlaa təna laŋa ke səsəm, na pá təŋ təma sı: Maamaacı wei kele mıpv? Toŋ seɣesvɣu kufalvɣu nté yaa. Pəwe. Pə kɾeŋna aləɣaa, ı yəɣətəɣi pɛleɣe na apalvtu na pá nukəna-ı.

²⁸ Mıpıɣú Yesu həte yaa kɾakɾaa ınəɣi Kalilee tetu təna taa.

*Yesu waasvɔv ke kv̄t̄ənt̄v̄naa payale
(Matiyee 8:14-17; Luku 4:38-41)*

²⁹ Pa lu Yuta nyəma təkotile taa, ilena pa na Saaki na Yohaani pá polo Siməŋ na Antəlu pa təyaya ke kpakpa. ³⁰ Na pá mayana watu wena Siməŋ yəsə na í həntaa. Yesu talaa, ilena pá heeli-ı alv ını ı wʊsasi təm. ³¹ Tənyaya Yesu pola ı kin na í təkı ı nin taa na í kʊsi, na ı watu ya na í kʊli na í caləsi-wɛ.

³² M̄p̄yó pa kəna-ı kv̄t̄ənt̄v̄naa təna na alɔɔhilaa tənaya taanaya təw kə waatu wei ilim tɔwa tə. ³³ Na ıcatɛ təna kotı təcəyəcəyi ke təyaya ŋke ka nənəyɔ tɛɛ. ³⁴ Ilena Yesu la na mpa kv̄t̄əməŋ cəəsaya tə pá hiki alaafəya. Na í təyənı alɔyaa payale. I ta tisi si alɔyaa í yəyɔti. Pə taya pulv, pɛle pa nyəma ı kə mpi tə.

*Yesu waasv ke Kalilee tetv taa
(Luku 4:42-44)*

³⁵ M̄p̄yó waatu wei pə wʊsa fem na səkrɛtʊyʊ wɛɛ tə, Yesu luwa na í polo timpi yəlaa fɛi tə na í sələmi ıso. ³⁶ Ilena Siməŋ pá sʊv-ı pɛɛkʊyʊ. ³⁷ Pa kəma na pá na-ı, ilena pá heeli-ı si: Yəlaa təna caaki-ŋ.

³⁸ Tənyaya Yesu cə-wɛ si: Tə polo pəcəlɔ pəcəlɔ acalɛɛ lenna taa na má lá pɛlɛyɛ waasv tətə. Pə mayamaya pə təw kə ma kəma.

³⁹ M̄p̄yó ı sʊv Kalilee tetv təna taa kə cəʊv, na í laki waasvnaa ke Yuta nyəma təkotilenaa mpa pa wena təna təw tə pa taa, na í təyənəyi alɔyaa.

*Yesu waasvɔv ke tənɔyɔv təw asilima kv̄t̄əŋ tv nəyɔlv
(Matiyee 8:1-4; Luku 5:12-16)*

⁴⁰ Tənyaya tənɔyɔv təw asilima kv̄t̄əŋ tv nəyɔlv ı kəma Yesu kin, na í sopı ı tɛɛ na í tɛyɛ-ı nin na í tə si: Ye n ka tisaya n taa waasi-m?

41 M̄p̄r̄ȳḡ t̄n̄v̄ȳv̄ t̄ə̄ k̄v̄t̄ə̄ŋ t̄v̄ ɪ̄ t̄ə̄m̄ l̄ap̄a Yesu k̄ē p̄ə̄t̄ə̄t̄ə̄l̄ē k̄ē s̄ə̄s̄ə̄m̄, na ɪ̄ k̄v̄sɪ ɪ̄ nɪŋ na ɪ̄ t̄okina-ɪ̄ na ɪ̄ c̄ə-ɪ̄ sɪ: Teu, ma tisāa, alaafəya ɪ̄ la.

42 M̄p̄r̄ȳḡ ap̄alv̄ ɪ̄ t̄v̄t̄ə̄ŋ t̄ēma t̄ə̄n̄ē ɪ̄n̄ə̄yɪ̄ k̄p̄ak̄p̄aa na ɪ̄ m̄ə̄lī t̄ə̄m̄ammam. 43 ɪ̄l̄ēna Yesu t̄ə̄ȳə̄nɪ-ɪ̄ k̄p̄ak̄p̄aa, na ɪ̄ k̄p̄aalɪ-ɪ̄ na t̄ə̄ŋ sɪ: 44 Taa heelī n̄ə̄ȳə̄lv̄. Ama t̄ēē k̄p̄ak̄p̄aa na k̄ə̄t̄v̄lv̄ na-ŋ. ɪ̄l̄ēna ɪ̄ n̄ yɪ̄yɪ̄sɪ ɪ̄sɪ Moisī ka k̄ēēs̄v̄ȳv̄ t̄ə̄, na p̄á ná sɪ p̄ə̄ waa-ŋ.

45 Ama ap̄alv̄ ɪ̄ t̄ēēwa, ɪ̄l̄ēna ɪ̄ s̄v̄v̄ p̄ə̄ t̄ə̄m̄ k̄p̄aalv̄ȳv̄ k̄ē p̄aa t̄im̄p̄i. Hal̄ə̄na ɪ̄ k̄p̄aalv̄ȳv̄ m̄p̄ī p̄ə̄ t̄ə̄ Yesu t̄á p̄ə̄sɪ na ɪ̄ s̄v̄v̄ ɪ̄c̄at̄ē nat̄ə̄lī t̄ə̄ taa t̄ə̄kaa. Ama k̄p̄ēēŋa t̄ə̄ k̄é ɪ̄ c̄ak̄aȳa k̄p̄aī taa, na ȳə̄l̄aa luk̄ə̄na p̄aa t̄im̄p̄ī na p̄á mak̄ə̄na-ɪ̄.

2

Yesu waasv̄ȳv̄ k̄ē k̄v̄t̄ə̄ŋ k̄v̄t̄v̄lv̄ȳv̄ t̄v̄ (Matiyee 9:1-8; Luku 5:17-26)

1 W̄ēē l̄ap̄a naālē, ɪ̄l̄ēna Yesu m̄ə̄lī Kap̄ə̄nahum na ȳə̄l̄aa nu sɪ ɪ̄ w̄ē t̄ə̄ȳaȳa taa. 2 M̄p̄v̄ȳl̄ē pa k̄ota s̄ə̄s̄ə̄m̄ p̄ə̄ tu f̄eɪ. P̄ə̄ nȳə̄kaa k̄é t̄ə̄kaŋŋ na p̄ə̄ k̄p̄ēŋna n̄ə̄n̄ə̄ȳə̄ na p̄ə̄ t̄ə̄kɪ, na Yesu t̄ə̄ŋna-w̄ēȳē s̄ēȳēs̄v̄ȳv̄. 3 M̄p̄r̄ȳḡ ȳə̄l̄aa nap̄ə̄lī pa k̄ə̄ma ɪ̄ kin̄ na pa taa liyitī s̄ə̄ȳə̄la k̄v̄t̄ə̄ŋ k̄v̄t̄v̄lv̄ȳv̄ t̄v̄ n̄ə̄ȳə̄lv̄. 4 Ama ȳə̄l̄aa samaa t̄ə̄ pa k̄p̄isa ɪ̄s̄ə̄na p̄aa la na p̄á tana-ɪ̄ Yesu kin̄ t̄ə̄. ɪ̄l̄ēna p̄á k̄p̄a na p̄á w̄ēsɪ kutuluȳu ŋkū k̄v̄ taa Yesu ka w̄ēē t̄ə̄ k̄v̄ l̄ə̄p̄v̄t̄v̄, na p̄á tisī k̄p̄at̄ə̄l̄ē ntē t̄ə̄ taa k̄v̄t̄ə̄nt̄v̄ ɪ̄n̄ ɪ̄ ka w̄ēē t̄ə̄ na p̄r̄ȳȳḡ ŋkū. 5 Yesu nawā ȳə̄l̄aa m̄p̄ē pa naani, ɪ̄l̄ēna ɪ̄ t̄ə̄ k̄v̄t̄ə̄ŋ k̄v̄t̄v̄lv̄ȳv̄ t̄v̄ ɪ̄n̄ sɪ: Ma p̄ə̄ȳə̄lv̄, nȳá ɪ̄s̄aȳat̄v̄ husaa.

6 P̄ə̄ pam̄na ɪ̄s̄ə̄ T̄ə̄m̄ s̄ēȳēs̄ə̄l̄aa nap̄ə̄lī p̄aa c̄aȳa t̄ə̄na na p̄á h̄v̄ə̄kɪ pa taa sɪ: 7 Pepē t̄ə̄ k̄é ap̄alv̄ ɪ̄n̄ē ɪ̄ makɪ̄ kan̄kantē na ɪ̄ k̄p̄ak̄ə̄yɪ̄ ɪ̄ tɪ̄ na ɪ̄ k̄ēēs̄ə̄ȳə̄na ɪ̄s̄ə̄? Awe

pəsəyi na í husi isayatu ye pə taya Iso paasi? ⁸ Ama Yesu ná cəkəna nti pa huukaya pa taa təgə kprakpa. Ilena í pəəsi-we si: Pepe təw kə í huuki mprúyú mə taa? ⁹ Nti tə yəgətuyv kələna təlev. Má heeli kətəntv si Nyá isayatu husaa, yaa Kuli na n keli nyá kpatəle na n tə? ¹⁰ Təv, maa huli-me si Yulu Pəyaya má, ma pəsəyi na má husi isayatu ke atə cəne.

Tənağa Yesu təma kətəntv si: ¹¹ Ma heeliyi-η si n kuli na n kpağa nyá kpatəle na n kpe.

¹² Tənağa kətəntv kula kprakpa na í kpağa i kpatəle na yəlaa nyənəyi-i mpv, na í tē. Mprúyú pə lapa pa tənağa piti ke səsəm, na pá saη Iso na pá təη si: Tuu tə, tə ta nata isəntə inu i nəgəsəle.

Yesu yaav ke Lefii

(Matiyee 9:9-13; Luku 5:27-32)

¹³ Mprúyú Yesu tasa Kalilee tenku nəgə ke pote na yəlaa puki i kin ke səsəm na í segesəyi-we. ¹⁴ Yesu tēkaya, ilena í ná Aləfe pəyalv Lefii na í caya lampuu təmule. Ilena Yesu təmi-i si: Kuli na n təηi-m.

Mprúyú Lefii kulaa na í təηi-i.

¹⁵ Pəle pə waali Yesu caya na í təki kətəgəv ke Lefii tē. I na lampuu mūlaa pağale, na asaya pağale, na i ifalaa pa təkayana. Yəlaa asaya isu mpv ka təηaya-i pağale tətəgə. ¹⁶ Mprúyú Iso Təm segesəlaa mpa pa kə Falisanaa kpekəle nyəma tə, pa nawa Yesu na asaya, na lampuu mūlaa pa caya na pá təki mpv. Ilena pá pəəsi i ifalaa si: Pepe təw kə Yesu na lampuu mūlaa na yəlaa asaya pa krentəyi na pá təki?

¹⁷ Yesu nu mpv, ilena í tə-we si: Pə taya alaafəya nyəma nyuləgəna fetaa. Ama kətəntvnaa kə. Ma kəmağa si ma yaaki asaya, pə taya kəpama.

*Yesu keesuyv ke nəhəkutv təm
(Matiyee 9:14-17; Luku 5:33-39)*

¹⁸ Kuyaku nakuli Ləm Səlv Yoħaanı ifalaa na Falisanaa pa həka nəəsi. Tənağa yəlaa kəma na pá pəəsi Yesu sı: Pə lapa ı səna na Ləm Səlv Yoħaanı ifalaa na Falisanaa nyəma ná həkəxi nəəsi na nyá ifalaa naa toosiği pə təm. ¹⁹ Mıpúyú Yesu cə-we sı: ı hıv sı akpaxalv taapalaa ká həkə nəyɔ na í na-we pá wee? Aai, pəle pə fei lapv ke paa pəcə. Ye ı we pa həkv, paa təkı tam ké. ²⁰ Ama pu kəə na pá keesi kuyaku nakuli, ılena pá ləsi-ı pa həkv. ıle pəleyele paa həkə nəəsi.

²¹ Nəyɔlv kaa kpağa saaliya kufalaya na í tə wontuyv kúpənyv. Təfə, saaliya ɨke kaa hə wontuyv ɨkv na púyú teesi waluyv. ²² Nəyɔlv kaa suu solum kufam ke solum huluj kúpəɨ taa. Təfə solum kufam yasəxi huluj kúpəɨ ınəxi, na solum mpi na huluj pá wakəli yem. Ama huluj kufan taa ké pa suuki solum kufam.

*Yesu kele kuyaku kəhesuyv tv
(Matiyee 12:1-8; Luku 6:1-5)*

²³ Mıpúyú Yesu na ı ifalaa pa fayana təyənaya pee taale natəli tə taa ké kuyaku kəhesuyv kulı kv wule. ılena ı ifalaa svv təyənaya pee pelyv na mpaav. ²⁴ Tənağa Falisanaa təma Yesu sı: Nyəni nyá ifalaa lakuyv mpi pə fei lapv ke kuyaku kəhesuyv wule tə yee.

²⁵ ılena Yesu cə-we sı: Ye mpv í ta kaləta paa pəcəyɔ mpi Tafiiti lapa waatv wei pə caala-ı na nyəyəsı pu í na mpa pa we ı cəlv tə? ²⁶ ı səna ı svv ı sə təyaya taa na í təyɔ potopotonaa mpa paa su ı sə tə. Apiyataa ka kəna kətvlv sə sə ke saa ıni. Pəyele pə fei sı nəyɔlv

í təɣə potopotonaa mpeɣe yem na pə tá ké kətəlaa. Ama Tafiti ná təɣə-wε. Haləna í ha í taapalaa.

²⁷ Ḿpóɣó Yesu tasa-we tətə si: Yulə təə ké pa su kuyaku kuhεεsuyu. Ama pa ta la yulə ke kuyaku kuhεεsuyu təə. ²⁸ Pə təə ké Yulə Pəyaya má, ma ké kuyaku kuhεεsuyu səsə təsiyisiyi.

3

Nkpaləkpəkaya tu təm

(Matiyee 12:9-14; Luku 6:6-11)

¹ Pəle pə waali Yesu tayana Yuta nyəma təkotile taa ké məlvɣu. Pə pamna nkpaləkpəkaya tu nəɣəlv í ka we təna. ² Na yəlaa mpa paa we təna tə pá caya na pá keɲna Yesu ké teu si pa naa si í ká waasi apalv inəɣi kuyaku kuhεεsuyu wule yaa isəna? Pa lakaya ḿpóɣó si pá hiki nti paa waana-í tə. ³ Ḿpóɣó Yesu təma nkpaləkpəkaya tu si: Kuli na í səɲ hekv taa.

⁴ Ilena Yesu pəəsi mpa pa caya mpu tə si: Ta mpaav taa, kupantv ke pə muna pá la kuyaku kuhεεsuyu wule yaa isayatu? Paa waasi yaa paa kv?

Ama pa ta cə si pulv. ⁵ Tənaɣa í nyəna pa təna pa isentaa na pa təm lapí-í pááná, na pa taa hυweε asayεε wakəli í lanle ke səsəm tətə. Ilena í tə nkpaləkpəkaya tu iní si: Təv, loosi nyá niɲ.

Ḿpóɣó nkpaləkpəkaya tu loosa í niɲ, ilena í niɲ heti. ⁶ Tənaɣa Falisanaa luna Yuta nyəma təkotile taa ké kpakpaa, ilena pa na Heləti nyəma pá caya na pá mayasi isəna paa la na pá kv Yesu tə.

Samaa kənte ke Yesu kiɲ

⁷ Ḿpóɣó Yesu lu təna təfav, na í na í ifalaa pá polo Kalilee tenku nəɣə, na samaa tuutuuma hu í waali.

Samaa inı ı ka luna Kalilee, na Yuta, ⁸ na Yosalem, na Itumee tetu taa, na Yaatanı pəγə waalı, na Tiii na Sitəη pə acalεε cələ həγələvγu. Yələa panε pa nu mpi mpi Yesu təηna lapv təγə pa kotaya ı kin ke səsəm ke mpv. ⁹ Mıpύγó Yesu təma ı ifalaa sı pá tanı-ı na kpulvγu, təfə samaa yuη ka nyəki-ı. ¹⁰ Pə taya pulv təə, yələa nawa sı Yesu təηna lapv na kutəntvnaa hikiyi alaafəya. Ulena pa təna mpa pə wukaya tə, pá huliyi sı pá hiki-ı na pá tokina-ı. ¹¹ Ye aləγaa loosa Yesu, pa svvki kiisuyu ké na pá luηı-ı na pá təη sı ı ké İə Pəyalv ké. ¹² Ama Yesu ná kaləna-we sı pá taa yəγətəyi mpv.

*Tillaa naanvwa na naale kpav
(Matiyee 10:1-4; Luku 6:12-16)*

¹³ Mıpύγó Yesu kpa puyv təə na í yaa mpa ı caa təγə ı kin, na pele pá polo. ¹⁴ Tənaγa ı ləsa pa taa yələa naanvwa na naale na í ha-wεye hətε sı tillaa. İ ləsa peleye sı pá wεε ı kin ke tam na í tiliyi-wεye waasv lapv. ¹⁵ Na í ha-wεye aləγaa təγənvγv pəsuyv. ¹⁶ Yələa naanvwa na naale wei ı ləsa tə pa həla ntə. Siməη wei Yesu ha hətε sı Piyεε tə, ¹⁷ na Sepetee pəyalv Saaki na ı neu Yohaani. Pεle pa naaleγe Yesu ka ha hətε sı Puvanεεsi, na tələ tə hvwεε nté sı tev holuyv piya. ¹⁸ Na pá kaası Antəli, na Filipv, na Paatelemii, na Matiyee, na Tomaa, na Aləfe pəyalv Saaki, na Tatee, na Siməη wei ı ka lukaya tetv təkuyv təm taa tə, ¹⁹ na Yutaası İəkaleeu wei ı hvlaa sı Yesu kolontunaa í kpa-ı tə.

Yesu nyəma kənte ke ı kpayav

²⁰ Pəle pə waalı Yesu mələ təyaya, na yələa tuu-tuumaa tasa kotuyv pə tu fei. Haləna Yesu na ı ifalaa pa ta hiki tapacayale sı pá təγə təγəv maγamaya. ²¹ İ

nyóma nu mpv, ilena pá kulɪ sɪ pá puki na pá kpa-i.
Pə taɣa pulv tɔɔ, pa tɔɣaya ké sɪ pə laki-i ké.

*Yesu cɔv ke ɪ tɔm tvlaa
(Matiyee 12:22-32; Luku 11:14-23; 12:10)*

²² Iso Tɔm seɣesəlaa mpa pa luna Yosalem na pá
kɔɔ tɔ pɛle pa tɔɣaya sɪ: Yesu nyəna Pesepule^a ké.

Ilena lɛlaa náá tɔɣ sɪ: Alɔɣaa wulav tɔɣ ke Yesu
tɔɣɔnəɣəna alɔɣaa lɛmpa.

²³ Mprúɣú Yesu yaa-we na í seɛ-weɣe isənaa sɪ:
Isənaɣa Satanɪ ká tɔɣɔnɪ ɪ tɪ? ²⁴ Ye kawulaya weɛ na
ká fɛi nɔɣɔ kulɔmaya, nɔɔnɔɔ ka saaləɣɪ yem ké. ²⁵ Na
yəlaa í we tɔɣaya taa na pá fɛi nɔɣɔ kulɔmaya, nɔɔnɔɔ
tɔɣaya ŋke ka saaləɣɪ yem ké. ²⁶ Mpv tɔtɔɣɔ ye Satanɪ
wakələɣɪ ɪ tɪ na ɪ kawulaya nyóma yooki pa taa pa
tike, ɪ kawulaya yaa ké na ɪ tɔɣ saalɪ yem təkpaɔaa.

²⁷ Nɔɣəlv kaa pəsɪ na í svv yvlv tɔɣ tv tɔɣaya sɪ ɪ
kuuki ɪ wontu na í tá te tɔɣ tv ɪnəɣɪ həkuyv ke ŋmvsɪ.
Ama ɪ kpa-i ké na í həkə-ɪ təkɛɣkɛɣ na pɛ́cɔ́ í svv ɪ
wontu kuuu ke tɔɣaya taa.

²⁸ Tampana ke ma heeliɣi-me yoo maa cɛsəɣɪ, paa
yəlaa kɔwakələm ká tɔɔ isəna, yaa paa pa yɔɣɔta
isayatu vsu we, Iso pəsəɣɪ na í húlí-weɣe suulu. ²⁹ Ama
wei ɪ ká yɔɣɔti isayatu ke Feesuyv Nanɣtv tɔɔ tɔ pa
kaa husɪ pvntv isayatu ke paa pəcɔ. Pə taɣa pulv tɔɔ,
pvntv səɣəla isayatu tam nyəntv ké.

³⁰ Mpi pə tɔɔ Yesu yɔɣɔta mpv tɔ, pa tɔɣaya-i ké sɪ
ɪ nyəna ɪlɔɣv.

*Yesu too na ɪ newaa
(Matiyee 12:46-50; Luku 8:19-21)*

^a **3:22** Pesepule: Alɔɣaa wulav ke Yuta nyóma yaaki sɪ Pesepule.

³¹ M̄p̄r̄ȳḡ Yesu too na ɪ newaa apalaa nyéma pa koma na pá səŋ awalɪ na pá tili sɪ pá yaa-ɪ. ³² Pə pamna yəlaa samaa caɣaa na pá cəŋna Yesu. Tənaɣa pa heela Yesu sɪ: Tə taa ce nyá nəɣo tə, nyá too na nyá newaa pa wenna nteɣe awalɪ na pá caa-ŋ.

³³ M̄p̄r̄ȳḡ Yesu nəɣo təkpaɪ sɪ: Aweɣe ma too na mpaɣa ma newaa ye? ³⁴ Yesu nyəna mpa pa təna pa caɣaa na pá cəŋna-ɪ kotaya tə, ɪlena í tə sɪ: ɪɪ naa ma toonaa na ma newaa ntə. ³⁵ Pə taya pɔlv tə, mpa pa laki mpi ɪsə caaki tə pɔntɔnaa nté ma newaa na ma toonaa.

4

Mətutuuna təm (Matiyee 13:1-9; Luku 8:4-8)

¹ M̄p̄r̄ȳḡ Yesu tasa seɣesuyɔ ke Kalilee tenku nəɣo. Tənaɣa yəlaa kota ɪ kin ke səsəm pə feɪ keesuyɔ. Haləna í kɔli na í kpa kpuluyɔ taa na í caɣa. Na yəlaa náá caɣa ateyɛ lum nəɣo na ɪni ɪ we kpuluyɔ taa ké lum taa. ² M̄p̄r̄ȳḡ Yesu seɣesa-weɣe təmnaa payale na ɪsənaa seɛv taa. Haləna í keesi-we sɪ: ³ ɪ nu teu, tuulu poləna tuutu. ⁴ ɪ tuukaya ɪ mətutuuna, ɪlena lenna hoti mpaav nəɣo nəɣo na sumasi tii na sɪ təɣo-ye. ⁵ M̄p̄r̄ȳḡ lenna hota kɔwaw tə timpi tetv ta lim tə, na ale á təŋna nyəv ke tetv we tətayasam tə pə tə. ⁶ ɪlim koma na pə haŋ na pə nyaya məhoo, ɪlena a wɔli. Mpi tə, a ta hiki tetv sɪ á ka hoosi kupaŋsi. ⁷ Pee lenna náá hoti səwa taa na ale a nyə ɪsu a ká kɔli teu, ɪlena səwa fetɛ-ye na á kpisi lɔlvuyɔ. ⁸ Ama pee lenna ná hota tetv musəŋ nyəntv taa. M̄p̄r̄ȳḡ ale a nyəwa na á kɔli na á pu tuŋ na á lɔli pee. Lenna ke pəcə, lenna ke mayana, lenna ke səsəm səsəm.

⁹ Mpróyó Yesu tóma si: Ye wei i ké tòm nuub púntu í nu.

*Yesu seyeṣuyv na isənaa seev nyuyv
(Matiyee 13:10-17; Luku 8:9-10)*

¹⁰ Pa kóma na pá luna kpeɛɛ, ɛlena mpa paa we Yesu cɔbɔ tɔ na i ifalaa naanɔwa na naale pá pɔɔsi-si: Keeṣi-tuyv isənaa mpa n seɛ-tuyv mpv tɔ pa huwɛɛ.

¹¹ Mpróyó Yesu cɔ-we si: Mɛ, pə ha-meyɛ si í nyi Iṣo Kawulaya tòm kuɛmesətu. Ama isənaa seev taa ké kpai nyəma ná nyəɛna pə tampana.

¹² Pəcɔ pə tisi na paa pa nyəna teu, pá taa ná.

Na paa pa nu teu, pá taa cekəna.

Tɔfɔ tɔɔ paa kɔɔ na pá pəsəna Iṣo tɔɔ

na í husi-weyɛ pa isayatu.

*Yesu kilisuyu ke mətutuuna təm
(Matiyee 13:18-23; Luku 8:11-15)*

¹³ Mpróyó Yesu pɔɔsa-we si: I tá cekəna isə wei ma seɛ-meyɛ mpv tɔ yaa? Na isənaɔale í ká cekəna isənaa lɛlaa mpa paa seɛ-me tɔ? ¹⁴ Pə we isu Iṣo Təm ke tuulu inu i tuuki.

¹⁵ Yəlaa wɛɛ, na ye pa nu Iṣo Təm Satani təɛ na í hɔɔsi-təɛi pa taa ké kpakpaa. Pɛɛ pa wenna nté isu pee nna a hota mpaav nəɔ nəɔ tɔ.

¹⁶ Pee wena alɛ a hota kuwaw tɔɔ tɔ, alɛyɛɛ mpa pa nu Iṣo Təm na pá mu-təɛi kpakpaa na lanɛhulɔmɛ tɔ.

¹⁷ Ama paa yeki si tə sɔvna-weyɛ teu. Pa təkəɛi-təɛi tətantaa. Saa wei wahala nəɔɔɔ i ká tala, yaa Iṣo Təm tɔɔ konyəɛɛ tuyv ká kɔɔ, ɛlena pá lu Iṣo seev taa ké kpakpaa.

¹⁸ Lɛlaa ná nəɔsəna wena a hota sɔwa taa tɔ. Mpi tɔ pa tɛɛ Iṣo Təm nuu, ¹⁹ ɛlena atɛ cəne kulaputu nəɔsɛɛ na wɛnav kətɔi puɔusi-we. Na konyuləɛɛ lɛləɛ ku tòm ntəɛi pa taa, na halu tə caɛ na tə kpisi lɔɔɔyɔ.

²⁰ Pə kaasa pee lenna ná hota tetu

mʊsɔŋ nyəntɔ taa. Aŋhaa, alɛ a wɛnna nté isɔ yɔlaa mpa pa nukɪ Isɔ Tɔm na pá mɔ-təyɪ teu na pá lɔlɔyɪ pee tɔ. Lɛlaa kɛ pəcɔ, lɛlaa kɛ maɣana, na lɛlaa kɛ sɔsɔm sɔsɔm.

Fətəla mʊsvyɔ tɔm
(Luku 8:16-18)

²¹ M'pɔyɔ Yesu pɔɔsa-wɛ tɔtɔ sɪ: Yɔlv ká kpaɣa fətəla na í pamɪ-ɪ nyənaya tɛɛ yaa í sɔsɪ-ɪ kato tɛɛ? Pə taya ye ɪ wɛ timpi taa, pi na yɔlaa təna tɔyɔ paa su-ɪ?

²² Kɔŋmɛlɛm napəli pə fɛɪ sɪ pə kaa kuli pə tɔɔ, pəcɔ mukaya tɛɛ pɔlv fɛɪ mpi pa kaa ləsi na paa wei í ná tɔ.

²³ Ye wei ɪ kɛ tɔm nɔlv pɔntɔ í nu.

²⁴ M'pɔyɔ Yesu tasa-wɛyɛ heeluyɔ sɪ: ɪ la laakali na nti nti í nukɪ tɔ. Maɣasəlaya ŋka mə maɣamaya í maɣasəyənə tɔ, ŋkɛyɛ Isɔ ká maɣasənə ɪ kɔcɔŋ na í ha-mɛ. ²⁵ Wei ɪ wɛna tɔyɔ paa ha. Paa lɛɛkɪ wei ɪ fɛina tɔyɔ pəciimaya wei ɪ wɛna tɔ.

Kututumum nyɔv tɔm

²⁶ M'pɔyɔ Yesu tasaa tɔtɔ sɪ: Isɔ Kawulaya wɛɛ kɛ isɔ yɔlv tuukuyɔ pee kɛ ɪ taalɛ taa tɔ. ²⁷ Paa ɪ tooki yaa ɪ wɛna ɪ isɛ, paa ilim paa ahoɔ, ɪ kaa nyɪ isənə pee anɪ a nyɔkɪ na á laki məhoɔ tɔ. ²⁸ Tɛtv maɣamaya lakənə na pə puki. Pə caaləyənə məhoɔ kɛ, waali kɛ pə tɔyɪ nyɔŋ. Pələ pə waali kɛ pee ná puki tɛcasəlaa. ²⁹ Pə puki mpɔ, ɔlɛna pá cɛ na pá husɪ na pá niki kɔm.

Sɔɔya pələ tɔm
(Matiyee 13:31-32,34; Luku 13:18-19)

³⁰ Yesu tasa yɔyɔtvɔyɔ tɔtɔ sɪ: Pɛpɛyɛ tu kɛɛsənə Isɔ Kawulaya ɔlɛ yɛɛ? Na isɔ wei kɛ tu sɛɛ na pə kɛɛsɪ ka tɔm ɔlɛ yɛɛ? ³¹ Ka nəyəsənə kɛ isɔ sɔɔya pile. Pee nna pa tuuki tɔ a tənə a taa nté tə kələnə wɛɛv təminimini.

³² Ama ye pa tuu-te, tə puki ké na tə kpa səsəm na tə kəli tuusi ləŋsi. Na tə həli piliŋasi ké səsəm, haləna sumasi kəŋ na si tɔyi tana ké si hətu taa.

³³ Yaasinaa paɣale isu mpv pə taka ké Yesu kpaɣaa na í seɣesəna-we. I maɣasa isəna yəlaa mpa pa kotina-i mpv tə paa pəsi na pá cekəna tə. ³⁴ I ta seɣesi-weɣe natələɣi yem na í ta keesəna pulv. I na ɪfalaa pa kəma na pá caɣa pa tike, ɪlena í kilisi-weɣe pə təna.

Kacuculaya heesuyv təm
(Matiyee 8:23-27; Luku 8:22-25)

³⁵ Kuyaku kune inɪ kv taanaya təw Yesu təma ɪ falaa si: Tə təsi na tə polo kɔtəŋ ləŋku təw.

³⁶ Pa təma yəlaa ké yaɣuyv, ɪlena Yesu ɪfalaa kəli-i kpulɔyɔ ŋku kv taa ɪ ka caɣaa tə, na kpuləŋ lələŋ ka we ɪ kiŋ təna.

³⁷ Tənaɣa heelimuyv svv mapv na lvm huuki na pá watəɣi pa kpulɔyɔ taa, haləna kule kv caa suɣu.

³⁸ Pə pamna Yesu ná tv ɪ nyuyv ké lefeli na í təŋna tom na waali təw. Ḿpúyú ɪ ɪfalaa feesa-i si: Taca, n suma yaa? Tə lepaya.

³⁹ I fema ɪlena í kaləna heelim. Na í heeli lvm si: Su, həe təna.

Tənaɣa heelim suma, na pə təna pə həe təli.
⁴⁰ ɪlena í pəəsi-we si: Pepe təw ké í wəna səɣəntv ké mpv? I ta tɛ mə taa na ləw kələ?

⁴¹ Səɣəntv pu-weɣe səsəm na pá təŋ təma si: Aweyele inɛ inɪ na pə kpeŋna heelim na tənku lvm na pá nukəna-i?

5

lɔɣəhilu na afanaa pa təm
(Matiyee 8:28-34; Luku 8:26-39)

1 M̄p̄oḡó pa tala Kalilee tenku kuten̄ lenku ke Selasini nyéma tetu taa. 2 Yesu luna kpuluyu taa ké kpakpaa, ilena yulu nɔɔɔlɔ í luna p̄laaŋ taa na í s̄ɔŋi-
i. 3 Apalu un̄i i ka hii ilɔɔɔv ké, na í we p̄laaŋ taa. Paa alukpala maɣamaɣa ke paa h̄k̄ɔ-i pu cak̄i. 4 T̄m p̄aɣale ke pa kama-i ŋkpas̄i na í p̄eli, na p̄á h̄k̄ɔ i nin̄ ke alukpala na í p̄ut̄eti p̄ə t̄əna. Nɔɔɔlɔ f̄ei wei i p̄əs̄əyi na í ŋmak̄eli-i t̄ə. 5 Pulasi taa na p̄laaŋ taa ké i we ilim na ahoɔ ke tam, na í mak̄i kapusi na í h̄es̄t̄əyi i t̄əyi p̄eɛ.

6 Apalu un̄i i loosa Yesu ké poolun̄, ilena í kpaɣa asewa na í polo í lun̄ i t̄eɛ 7 na í kooki si: Is̄otaa Is̄o S̄os̄o P̄əyalu Yesu, ma na-ŋ suwe? Ma wiina-ŋ, hai, nyən̄i Is̄o, taa tu-m wahala.

8 P̄ə t̄əɣa pulv t̄ə ké apalu un̄i í ȳɔɔta mp̄u, Yesu ka t̄əma i ilɔɔɔv ké si í se apalu un̄i i waali.

9 M̄p̄oḡó Yesu p̄əs̄sa apalu un̄i si: Pa yaa-ŋ suwe?

Il̄ena il̄é i c̄ə-i si: Pa yaa-m si Kup̄in̄ ke t̄ə we p̄aɣale t̄ə p̄ə t̄əə.

10 Il̄ena apalu un̄i í wiina Yesu ké teu si í taa t̄əɔŋi-weɣe tetu n̄ti t̄ə taa.

11 Afanaa kaləku s̄əs̄əv̄ nakuli ku we t̄ənaya puɣu c̄əɔ na kv̄ tuliɣi. 12 M̄p̄oḡó alɔɣaa mp̄e pa wiina Yesu si í yeɛ na p̄á sv̄v̄ afanaa mp̄e pa taa.

13 M̄p̄oḡó Yesu tisaa. T̄ənaya alɔɣaa mp̄e pa yela apalu un̄i na p̄á sv̄v̄ afanaa mp̄e pa taa. Il̄ena p̄ele p̄á tu cas̄əle ke yem na p̄á tii kalakala na p̄á tv̄ lvm̄ na p̄á si. Afanaa mp̄e pa nyuȳu tala is̄u iyisi naaleɣe (2000) mp̄u.

14 M̄p̄oḡó afanaa mp̄e p̄á tiikilaa ná loma kpakpaa na p̄á polo na p̄á t̄əɣas̄i t̄əm n̄ti, na t̄ə yeke kpakpaa ke acalɛ taa na cacak̄əŋ t̄eɛ, na ȳəlaa lu si pa naak̄i mpi

pə lapa tə. ¹⁵ Yəlaa kəma Yesu kiŋ, ɪlena pɑ mayana apalv wei ɪ kiŋ alɔɣaa kəpiŋ ŋku ku wɛɛ tə na ɪ caɣaa na ɪ suu wontu na pə ɕɛpa ɪ tə. ɪlena səɣontv kra-wɛ.

¹⁶ Mpa pa na təm ntɪ na pa ɪsəpəle tə pɑ kɛɛsa-wɛɣɛ ɪsəna pə lapa na ɪlɔɣhilu alɔɣaa se tə. Na mpi pə lapa afanaa tə. ¹⁷ ɪlena yəlaa sɔv Yesu kɛ tɛɛkɔvɔ sɪ ɪ lu pa tɛtv taa.

¹⁸ Yesu kəma sɪ ɪ kraa kpulvɔv taa, ɪlena ɪlɔɣhilu ɪnɪ sɪ: Ma təŋəɣɪ-ŋ. ¹⁹ Ama Yesu kisaa na ɪ təmɪ-ɪ sɪ: Məli nyɑ təɣaɣa taa kɛ nyɑ nyəma kiŋ, na ɪ kɛɛsɪ-wɛɣɛ ɪsəna Tacaɔ nyəna nyɑ pətəɔtɛle na ɪ la-ŋ tə.

²⁰ Ḿpóyó apalv ɪnɪ ɪ tɛɛwa na ɪ niki mpi Yesu lapa-ɪ təɣə heelɔvɔ kɛ timpɪ pa yaa sɪ acalɛ naanɔwa tə pə tɛtv taa, na pa təna mpa pa nuwa tə pa laŋa ɕɛpa.

*Yailu pɛɛlɔ na alv təɣəllv pa təm
(Matiyee 9:18-26; Luku 8:40-56)*

²¹ Yesu tayana tɛsɔvɔ kɛ kɔtɛŋ ŋku ku tə. ɪ ka wɛɛ tə na kpulvɔv. ɪlena yəlaa kotɪ səsəm, na ɪnɪ ɪ wɛ lvm nəɣə. ²² Ḿpóyó Yuta nyəma təkotile səsə nəɣəlv ɪ kəma ɪ kiŋ, pa yaa-ɪ sɪ Yailu. ɪ ná Yesu, ɪlena ɪ hotɪ ɪ nəɔhɛɛ tɛɛ, ²³ na ɪ wiina-ɪ təkɛɛ sɪ: Ma pɛɛliya caana ntɛɣɛ səm. La suulu na ɪ polo ɪ təni nyɑ niŋ kɛ ka tə, na pə waa-kɛ na kɑ hiki weesɔvɔ. ²⁴ Ḿpóyó Yesu təŋa-ɪ na pɑ tɛɛ, na samaa səsə təŋaɣa-ɪ na pə nyəka tɛv.

²⁵ Pə pamna alv nəɣəlv ɪ ka wɛ təna, hatoo pusi naanɔwa na naalɛ taa kɛ ɪ təŋna təɣəlvɔv na pə wɛ-ɪ tɔŋ. ²⁶ ɪ ná wahalanaa kɛ fɛtaɛ tɛ, na halɪ ɪ caŋ na ɪ təɣə ɪ liyitee təna, pə ta tu lapv sooci mayamaya. Pə məlaa kɛ na pə səsəɣɪ kɔsəsəv. ²⁷ Alv ɪnɪ ɪ nu Yesu tɔŋ, ɪlena ɪ tə na ɪ sɔv yəlaa samaa taa, na ɪ polo na ɪ tokina Yesu ɕapa na ɪlɛ ɪ waalɪ tə. ²⁸ Pə taya pulv tə,

ı huɥwa ı taa ké teu ké si: Ye ma pəsaa na má tu hiki ı tɔɔ wontu na má tokina te, pu waa-m. ²⁹ Tənaɣa pə tɛma-ı kpakpaa ıni, na í nu ı tənɥɥu taa si ı hika alaafəya. ³⁰ Ḿpúyó Yesu nu ı taa si toma lenna luwa. Uena í pəsəna ı waali ké samaa taa təna na í pəsəsi si: Awe tokina ma wontu?

³¹ Uena Yesu ifalaa cɔ-ı si: A a, n naa yəlaa payale nyəkəɣi-ŋ ı sɛntɔ na ń tayanəɣi pəsɥɥu si awe tokina-ŋ?

³² Ḿpúyó Yesu nyəna ı taa na ı waali si ı naa wei ı tokina-ı mpv tɔ. ³³ Alɔ ıni ı nyəmə mpi pə lap-ı tɔ, ılena í sɥu seluɣu na í polo ı hoti Yesu nɔɔhɛ tɛɛ na í heeli-ı ı tampana. ³⁴ Tənaɣa Yesu tɔma-ı si: Ma pu n tɛma Isɔ na nyá taa tɔɔ pə waasa-ŋ. Tɛɛna lanɣulɔmlɛ, nyá kɔtəŋ í tɛŋ təkpataa.

³⁵ Yesu təŋna yɔɔtɥɥu ke mpv, ıle tillaa luna Yuta nyəma təkotile sɔsɔ Yailu ıni ı təyaya nté na pá heeli-ı si: Nyá pɛɛɔ fɛi. Taa tv Taca ke kɔnyəŋ ke yem.

³⁶ Ama Yesu ta nyəni pa kɔyɔɔtɔtu si tɔ ke pulɔ. Uena í tɔ Yailu si: Taa nyá. Ama nyaa tɛ Isɔ na nyá taa te.

³⁷ Ḿpúyó Yesu tɔɔna pa təna na pə kaasi Piyɛɛ na Saaki, na ílé ı neu Yohaani pa tike. ³⁸ Pa tala Yuta nyəma təkotile sɔsɔ ıni ı tɛ, ılena Yesu ná yəlaa wiliyi na pá makı kapusi ke sɔsɔm na pə haŋa yem.

³⁹ Ḿpúyó ı sɥu təyaya taa na í pəsəsi-we si: Pepe tɔɔ ké í wiiki na pá haŋa mpv? Pəyaya kanɛ ka too kɔtoo ké, ka ta si se.

⁴⁰ Tənaɣa təyaya nyəma wona-ı. Ḿpúyó ı tɔɔna pa təna na pá luna awalı. Uena í kpaya pəyaya caa na ka too na ı ifalaa tooso ıni na pá sɥu timpi paa husa pəyaya ŋke tɔ. ⁴¹ Tənaɣa Yesu tɔka ka niŋ taa na í tɔ si:

Talita kum. Təm tənə tə hōwεε nté si: Ma heeliyi-η si n̄ kōli pεeliya nyá.

⁴² Tənaya pεeliya kōla kprakpa na ká sūv təntε. Ka pu si ka wε naanōwa na naale. Pa ná mpv, ilena pə la-wεye piti kε səsəm. ⁴³ Ama Yesu kraala-wε si pá taa ye le na n̄yǝlv nu-ti. Ilena í tō si: Í cεla-kεye kutǝyǝv na ká tǝyǝ.

6

Nasaletɪ nyǝma kisuyu kε Yesu (Matiyee 13:53-58; Luku 4:16-30)

¹ M̄p̄ȳȳ Yesu lu tənə na í polo icatε nte tə taa i puwa tō, na i ifalaa kε i waali. ² Kuyakv kuhεεsvyv talaa, ilena í niki seyesyv kε Yuta nyǝma təkotile taa. Yəlaa paɣale nu i təm, ilena pə la-wεye piti kε səsəm, na pá t̄η si: Leye i hika pəne inɪ pə tənə isəntō? Na nyəm mpiyile pə ha-i mpv? Na isənaya i laki piti təma ane a taka kε mpv? ³ Pə taya Malɪ pəyǝlv kaafənta? Pə taya Saakɪ na Yosee na Yuti na Simōη pa taalv? Pə taya tá na i newaa alaa nyǝma ntō cənε?

Pə tənaya mpv pə lapa pa lan̄a kε kpusəη na pá kpisi i təm mvyv. ⁴ M̄p̄ȳȳ Yesu təma-wε si: Isə kuyǝyǝtvtv teləsvlv ta lan̄ sam kε tiili, ye pə taya i mayamaya i icatε taa, na i l̄lvyv nyǝma na i təyaya nyǝma hεkv.

⁵ I ta pəsi na í la piti təmle natələyi tənə. Ye pə taya kutəntənəa pəcǝ wei i tǝ i tənə niη na pə waa tō. ⁶ M̄p̄ȳȳ i lan̄le cεpəna isəna pa feina Isə kε naani tō.

Yesu ifalaa naale naale tiluyu (Matiyee 10:5-15; Luku 9:1-6)

Pəle pə waalı Yesu cəw acaləe nna a wə pəcələ təna tə a təw na í seyeşi. ⁷ Ulena í yaa ı ifalaa naanəwa na naale na í tili-wəye naale naale. Na í tu-wəye tonj si pá təwəni ələyaa. ⁸ Na í heeli-wə si: Kpátúyú paasi, í taa təkı pulv tətə. ı taa kpaɣa təwənaɣa, í taa təkı huluyu, na í taa təkı liyitee kə mə sipanaa taa. ⁹ ı ləe ntaŋkpala. ı taa suu wontu na í təni.

¹⁰ Ḿpóyú ı tasa-wə tətə si: Ye í tala ıcate taa na í sɔv təyaya ŋka ka taa, í caya təna haləna mə kɔlvu. ¹¹ Na ye pa ta mu-meyə tiili yaa pa ta nuna-me, í lu təna na í kpiisi-wəye mə nəwəe musuyv, na pə huli-wə si í kpaala-wə.

¹² Ḿpóyú Yesu ifalaa tɛwa na pá laki yəlaa kə waasv si pá layasi təntə. ¹³ Na pá təwəni ələyaa paɣalə, na pá taa kətəntvnaa paɣalə kə nim na pə waa-wə.

Lvm Səlv Yohaani kvv
(Matiyee 14:1-12; Luku 9:7-9)

¹⁴ Yesu hətə təŋna yaav kə paa timpı. Ḿpóyú wulav Heləti nu Yesu taŋ. Na yəlaa ləlaa náá təŋ si: Iso Lvm Səlv Yohaani ílé ı femna. Pə təw kə ı wəna piti təma lapv pəsuyv.

¹⁵ Ulena ləlaa si Ilii luna.

Pə kaasi ləlaa ná təŋ si ləŋtaa Iso kvvəɣətutv tələsəlaa taka nəɣəlvu.

¹⁶ Heləti nu mpv, ulena í tə si: Lvm Səlv Yohaani wei ı nyuyv ma yəlaa na pá seti tə inı ı femna.

¹⁷ Nn kvpam, wulav Heləti inı ı ka təmna si pá kpa Yohaani na pá həkə-ı na pá tu-ı saləka taa. Pə taya pulv təw kə Heləti lapa mpv. ı ka kpaɣa ı taalv Filipv əlv Helətiyatı kə. ¹⁸ Ulena Yohaani yəɣətı-ı si: Pə ta mɔna si ń ləkı nyá taalv əlv na ń suna nyá ti.

¹⁹ Ḿpóyú Helətiyatı taa wuna Yohaani kə səsəm, na í

πρεκαγι si i kv-i. Ama Heləti təə i ta pəsi na í la pulv.
²⁰ Pə tağa pulv təə, wulav Heləti nyéma si Yohaani ké
 yulv kupaŋ, i ké Iso yulv. Pəyele i nyanayana-i ké, na
 í kentiyi i təə. Ye i nu Yohaani təm pə pəkələyi-i i taa
 ké. Paa na mpv i nyulaya si í nuk-i-ti.

²¹ Mpyóy wulav Heləti lulvyv kuyaku acima talaa.
 Na í la acima na í yaa i kawulaya taa səsaa səsaa na
 yoolaa səsaa, na Kalilee tetv taa nyvyv nyéma nyvyv
 nyéma. Sese pə wee si kuyaku ŋkvyv Helətiyati ká
 hiki mpi i pəkaya tə. ²² Mpyóy Helətiyati inu i pələ
 svv timpi yəlaa see mpv tə na í paa. Ntəna pə la Heləti
 na i msvlaa mpeye leleŋ. Tənağa Heləti təma pələ inu
 si: Sələmi-m mpi n caa tə, maa ha-ŋ.

²³ Haləna Heləti tuu si paa mpiyi i sələma-i, inu i ká
 ha-i. Paa inu i kawulaya mayamaya həyəlvyv.

²⁴ Pələ inu i luwa, iləna í polo i pəəsi i too si: Pepeye
 ma sələmi-i?

Iləna toto cə-i si: Tə si í ha-ŋ Iso Lum Səlv Yohaani
 nyvyv. ²⁵ Tənağa i mələ wulav kiŋ ke kprakpa na í tə
 si: Ma caa si í ha-m Iso Lum Səlv Yohaani nyvyv ke
 nyənağa taa ké cəneye nəəəə.

²⁶ Mpyóy wulav Heləti laŋle wakəla səsəm. Ama
 i təma tuu ke i msvlaa mpe pa təna pa isəntaa, ilə
 pə fei si i ká kisi. ²⁷ Tənağa i tila taŋlaa taa nəyəlvyv
 kprakpa si í polo í kəna Iso Lum Səlv Yohaani nyvyv.
 Iləna taŋlv náá tee saləka naŋ taa na í seti Yohaani
 nyvyv. ²⁸ Na í tv-kvyv nyənağa taa na í kəə í cəla pələ
 inu, na ilé i polo í cəla i too. ²⁹ Yohaani ifalaa nu mpv,
 iləna pá polo pá kpağa Yohaani na pá pi.

Yəlaa iyisi kəkpaŋi caləsvyv
(Matiyee 14:13-21; Luku 9:10-17; Yohaani 6:1-14)

³⁰ Μρύγύ Yesu tillaa məlaa, ɪlena pá keesi-ı pə təna mpi pa lapa na pa seyesaa tə. ³¹ Mpa pa pukaya Yesu kin, na mpa pa kulayaa sı pa kpeɲ tə pa payale fei keesuyv. Haləna Yesu na ı ifalaa pa ta na ıse sı pá təγə təγəv mayamaya. ɪlena Yesu tə ı ifalaa sı: ɪ kəə na tə luna kpeɲa ke timpi nəγəlv fei tə na ı heesi pəcə mayamaya.

³² Μρύγύ Yesu na ı ifalaa pa sɔv kpulvɔv ke pa tike na pá teena kpeɲa təv. ³³ Ama yəlaa payale loosa-we na pá nyi-weγe kprakpa. ɪlena yəlaa lu acalɛ acalɛ na pá kraya asewa na pá laalı-weγe tənaya tate.

³⁴ Yesu luna kpulvɔv taa na ı na yəlaa samaa, ɪlena pa təm lapı-ı pətətəle ke səsəm. Pə taya pulv təv, pa nəγəsəna ké ısu heeɲ wei ı feina tiikilu tə. Μρύγύ ı seyesa-weγe səsəm. ³⁵ Pə kəma taanaya ɪlena ı ifalaa polo na pá təmı-ı sı: Cəne ké nyutu taa ké, na ilim tɛma. ³⁶ Təγəni-we na pá yeli kutəγəv yavv ke pəcəlv pəcəlv cacakəɲ tɛe na pə acalɛ taa.

³⁷ Tənaya Yesu təma-we sı: Mu hana-weγe təγənaγa ke mə mayamaya.

Μρύγύ Yesu ifalaa pəssa-ı sı: Paa tu polo na tə ya kutəγəv ke Liyitee nyəγətv ηmɔnɔv (200), pu tala yəlaa panɛγe we?

³⁸ Tənaya Yesu təma-we sı: ɪ polo na ı wiili na má ná, potopotonaa ısanaya ı wena?

Yesu ifalaa wiilaa, ɪlena pá heeli-ı sı: Potopotonaa kakpası na pə kaası tiina ke naale.

³⁹ Μρύγύ Yesu təma ı ifalaa sı: ɪ cayası samaa tənaya tintika tintika ke nyələwee təv. ⁴⁰ Tənaya pa caya loosi, lelaa ke nunɔwa (100) nunɔwa (100), lelaa ke nule na naanɔwa naanɔwa. ⁴¹ Tənaya Yesu kraya potopotonaa kakpası na tiina naale ıni, na ı teki ıse

na í sɛɛ Iɔə ké í na təmle, na í faya-wɛ na í cɛla ɪ ifalaa sɪ pá tala yəlaa. Na í tɛɛsɪ tiina naale ke mpv tətə, na pá tala pa təna təpai. ⁴² Ḿpóyó pa təna pa təyaa na pá haɣa. ⁴³ Na ɪ ifalaa koti həyɔlasɪ nsi sɪ kpisaa tə, na pə su təkɔŋ naanɔwa na naale. ⁴⁴ Mpa pa təyɔ mpv tə pa taa apalaa nyəəŋ tala ɪsu iyisi kakpasɪ (5000).

Yesu təntɛ kɛ lɔm təə
(*Matiyee 14:22-33; Yohaani 6:15-21*)

⁴⁵ Ḿpóyó Yesu təma ɪ ifalaa ke pə waali ké kpaakraa sɪ: ɪ sɔv kpulɔyɔ na í tɛɛ-m nəyɔ na í tɛsəna Pɛtɛsaita ɪcatɛ təə. ɪlɛna Yesu náá saali təna na í paasəna samaa yasɔyɔ. ⁴⁶ Pa ya təma, ɪlɛna Yesu polo í kpa pɔyɔ nakɔli kv təə ké Iɔə səlɔmɔyɔ. ⁴⁷ Pə kəma yuyɔ, ɪlɛ kpulɔyɔ tala tɛŋku həkv taa kɛlɛ, na Yesu wɛ ɪ tike ke tɛtv təə. ⁴⁸ Ḿpóyó ɪ loosa-wɛ na pá saaki kpulɔyɔ pə fɛi pə polo. Heelim makɪ tulɔŋa ké na pə mələyənə-wɛ na waali waali. Ḿpóyó Yesu təma lɔm təə na í puki pa kin. Saa ɪni pə wɔsəna kampaan kooɔ ke mpv. ⁴⁹ Pa na-ɪ na í təŋ lɔm təə, ɪlɛna pá hɔv sɪ asənaali, na pá sɔv kapusi mapv. ⁵⁰ Pə taya pɔlv təə, pa təna pa naakaya-ɪ mpv tə pə lapə-wɛyɛ sɔyɔntv ke səsəm ké. Ama ɪ təma-wɛ sɪ: ɪ təkɪ tənəŋ, maya, í taa nyá.

⁵¹ ɪ yəyɔta mpv, ɪlɛna í kpa pa kin ke kpulɔyɔ taa na í caya na heelim həɛ, na piti kpa ɪ ifalaa ke səsəm. ⁵² Pə taya pɔlv təə, pa ta cəkəna potopotonaa mpe pa piti təmle ke pa lanjkrusəŋ təə.

Kvntəntɔnaa waasɔyɔ kɛ Kenesaletɪ
(*Matiyee 14:34-36*)

⁵³ Yesu na ɪ ifalaa pa tɛɛsa tɛsɔyɔ ke lɔm na pá tala Kenesaletɪ tɛtv taa, ɪlɛna pá tv pa kpulɔyɔ na kɔtɛŋ.

⁵⁴ Yesu luna kpulɔyɔ taa ké kpaakraa, ɪlɛna yəlaa

nyəmi-ı. ⁵⁵ Tənağa yəlaa suv cəəv ke tetv təna taa, na pə kəli kətəntənaa na pa kühəntəh na pə pukina-wəyε timpi timpi pa nukı sı ı wεε tə. ⁵⁶ Paa timpiyi Yesu polaa te, paa isu acalisi taa, paa acalεε səsəəna taa, paa cacakəh tεε, yəlaa kəhayaana pa kətəntənaa kə na pə husəyi-wəyε ıcate patəma taa, na pə wiikina-ı sı ı yele na pə tokina ı kpai ntəmpee mayamağa. Na pa təna mpa pa tokina ı kpai ını tə pə waa-wε.

7

Falisanaa kuvεyεətv ke kətasi təə (Matiyee 15:1-9)

¹ Mpruy Falisanaa na Isə Təm seyesəlaa napəli pa luna Yosalem na pə kəə na pə kotina Yesu. ² Pa nawa sı ı ifalaa lelaa təkəna niη asilima, paa saηəyi isu Isə seətv taa yulv ká la na pəcó ı təyə tə.

³ Tampana mpruy pə wεε, Falisanaa na Yuta nyəma lelaa təna təkə pa caanaa kulaputv ke teu kə. Ye pa ta saη pa niη təcεıci paa təkı. ⁴ Ye pa kəmna kuyakv na pə ta sə lvm, paa təkı kutəyəv. Na pə kaası pa təhəyi ləηtaa kulaputv lentənaa isu kəpvnaa nyaalvyv, na nyənasi, na taanuseənaa, na kühəntəh pə nyaalvyv, na yaasinaa payale ke mpv.

⁵ Pə təə kə Falisanaa na Isə Təm seyesəlaa pa pəəsa Yesu sı: Pepe təə kə nyá ifalaa ləwa ta caanaa kulaputv na pə təkəna niη asilima ke mpv?

⁶ Mpruy Yesu cə-wε sı: Pə wε isu Isayii ka nawa cesəlaa mεyε təkεlekele na pəcó ı ηmaa mə təm ke ı takəlaya taa sı:

Nəyə taa kə yəlaa pane pa saηı-m yem.

Paa caa-m paa pəcəyə hatoo pa taa.

Isə yəyətəna mpv.

7 Pa sɛɛki-m yem ké.

Pa kpaɣa yəlaa kuyəɣətutu
na pá sɛɣesəɣi isu Isə nyəntu.

8 Ḿpɔ́yú Yesu tɔma-wɛ si: ɪ yeki Isə kɔheelitú kɛ na í
paasəɣəna yəlaa kɔsɛɣesətu.

9 Ḿpɔ́yú Yesu tasa-wɛɣe yəɣətuyɔ si: ɪ kpaɣa Isə
kɔheelitú na í fiyitina waali, na í paasəna mə
mayamaɣa mə kɔsɛɣesətu. 10 Moisi ka yəɣətəa si: Se
nyá caa na nyá too. Na tətə si: Ye wei ɪ tɔv ɪ caa yaa ɪ
too, isu pa kɔ-i. 11 Ama mə mə sɛɣesəɣi si yulɔ pəsəɣi
na í heeli ɪ caa yaa ɪ too si: Mpi ma ləsa ma wɛnau taa
sɪ ma tena-ŋ tə pə pəsa kɔɔpaŋ. (Isə kɔhaham kɛ pa
yaa mpɔ). 12 Mu tasəɣi yeluyɔ si yulɔ í sənə ɪ caa yaa
ɪ too tətə. 13 Təne mɪ mayamaɣa kɛ í wakələɣəna Isə
Təm na mə kɔsɛɣesətu nti í teləsəɣi təma na í wɛɛ tə.
Na í laki lentənaa kɛ paɣalɛ kɛ mpɔ tətə.

*Mpi pə laki yulɔ kɛ isayav tə
(Matiyee 15:10-20)*

14 Pələ pə waali Yesu tasa samaa kɛ yaav kɛ ɪ kin na
í tə si: Mə təna təpai í nu ma təm na í nyi si 15 pulɔ fɛi
mpi pə sɔvki yulɔ nəɣə taa na pə tii ɪ hiluyɔ taa na pə
lapɪ-i isayav tə. Ama mpi pə lukəna hatoo yulɔ lotu
taa tə mpi pə lakəna-i isayav. [16 Ye wei ɪ kɛ təm nulɔ
pɔntu í nu.]

17 Yesu kɔma na í yeke samaa na í sɔv təyaya, ilɛna
ɪ ifalaa pəɔsi-i ituule nté tə yaasi. 18 Ḿpɔ́yú ɪ pəɔsa-wɛ
si: Pə kpeŋna-mə mə ta cəkəna-təɣələ? ɪ ta nyi si pulɔ
fɛi mpi pə sɔvki yulɔ nəɣə taa na pə tii ɪ hiluyɔ taa na
pə lapɪ-i isayav tə? 19 Pə taya pulɔ tə, mpi pə sɔvki
yulɔ nəɣə tə ɪ hiluyɔ taa kɛ pə tiiki. Ilɛna pə polo pə
luna ɪ tapuyɔ tɛɛ, pu cakɪ ɪ ləmayasɛɛ kin.

(Yesu yəgəta mǝrǝgǝ sɪ pǝ hǝlɪ sɪ yʊlv pǝsəgɪ na ɪ tǝgǝ pǝ tǝna).

²⁰ Uena Yesu tasa-wɛgɛ heeluɣu sɪ: Mpi pǝ lukəna yʊlv taa tǝ mpi pǝ lakəna-ɪ ɪsagav. ²¹ Pǝ taya pʊlv tǝɔ, hatoo yʊlv taa kɛ ɪ lotu taa maɣamaɣa kɛ ɪ caaləgəna ɪsagatu kɛ huɣu na pǝcǝ ɪ la-tɪ. Paa asilima kulaputu, paa ŋmuləm, paa yʊlvkʊlɛ, ²² paa wasaŋkalətu, paa lɛlaa nyəm nyulɔgʊ, na nyəməŋ na puɣusʊɣu na yem yem lapu, na ɪsɛsɛmɛ na yəlaa caɣanaɣ, na tǝhəm na kʊmɛlɛntʊ. ²³ Pǝ tənaya mpʊ yʊlv taa kɛ pǝ lukəna na pǝ laki-ɪ ɪsagav.

Kanaan alv tǝm
(*Matiyee 15:21-28*)

²⁴ Yesu lu tǝna, uena ɪ polo tɛtu nti tǝ wɛ Tiiri cɔlv tǝ tǝ taa, na ɪ caɣa tǝyaya nakəli ka taa. ɪ ta sǝɔli sɪ yəlaa ɪ nyɪ ɪ tǝɔ. Paa na mpʊ tete ɪsu saŋa tǝ pa tɛma ɪ tǝɔ kɛ kulusuɣu. ²⁵ Alv nǝgɔlv ɪ pɛliya ka hiina ulǝgʊv. Mǝrǝgǝ pa heela alv ɪnəgɪ Yesu tǝm, uena ɪ polo kɾakɾaa kɛ Yesu kiŋ na ɪ hoti ɪ tɛɛ. ²⁶ Alv ɪnɪ ɪ kɛ piitim lɛmpɪ tʊ kɛ. Pa lʊla-ɪ Fenisii kɛ Silii tɛtu taa. Mǝrǝgǝ alv ɪnɪ ɪ tǝma Yesu sɪ ɪ tǝgəni ɪ pɛliya ŋkɛ ka ulǝgʊv. ²⁷ Uena Yesu nǝá cɔ-ɪ sɪ: Yele na piya haɣa na pǝcǝ. Pǝ ta mʊna sɪ pǝ kɾaya piya tǝgənaɣa na pǝ tʊ hasɪ.

²⁸ Tənaya alv ɪnɪ ɪ cɔ-ɪ sɪ: Hai, ma cɛ, ye piya tǝki na pǝ pʊtuta atɛ, hasɪ tǝŋəgɪ na sɪ tǝsəgɪ mɛɛ.

²⁹ Mpʊgʊlɛ Yesu sɪ: Nyá kʊcɔcɔtu tǝnɛ tǝ tǝɔ kɾɛ. Nyá pɛlv ulǝgʊv sewa.

³⁰ Tənaya alv ɪnɪ ɪ ha lumaya na ɪ kɾɛ ɪ tɛ. ɪ talaa uena ɪ maɣana ɪ pǝyaya hǝnta kato tǝɔ, na ulǝgʊv tɛma seu.

Ntam kaayəgətaya waav

31 Pəle pə waalı Yesu lu Tiii tetu na í tərna Sitəŋ na í fayana timpri pa yaa si Acaləe Naanwa tə, na í məli Kalilee tenku kin. 32 Mprúgú pa kəna-ı ntam nəğəlv, ı matəyi kumatəv kə, ı pəsəyi yəğətəya. Na pá wiina Yesu si í tənı nıŋ kə ı təv. 33 Yesu ləsa-ı kreenə, ılena í svsi ı mpee kə ı ŋkraŋŋ taa na í la ntaɣama kə ı mpəle təv na í taa ı nsəmlə. 34 Na í teki ı ıse na í tisi feesuyu na í tə si: Ifəfata. (Təm ntı tə həwəe nté si: Tvli na pa tə taa).

35 Tənaya ntam ŋkraŋŋ tvla kprakraa, na ı nsəmlə həti na í svv yəğətəya kə teu. 36 ılena Yesu kraalı pa tənə si pá taa heeli-təyi nəğəlv. Ama waatu ınəyi pəle pa svv-təyi kraalvuyv. 37 Mprúgú pə lapa yəlaa kə piti kə səsəm pə tu fei, na pá təŋ si: Waasvuyv nté ı waasəyi yaa. ı lakı na ntamaa mayamaya náá nuki na kamumusi náá yəğətəyi.

8

Yəlaa iyisi liyiti (4000) caləsvuyv (Matiyee 15:32-39)

1 Kvyəeŋ ıni ı taa, samaa tasa kotuyv kə səsəm, pa feina kvətəğəv. Tənaya Yesu yaa ı ifalaa na í tə-wə si:

2 Yəlaa pane pa təm wə-m pətətəle. ı nyənı kvyyeŋ tooso kəlvə pa wə ma kin cəne na pa kvətəğəv təma. 3 Ye ma yəlaa si pá kpena nyəğəsi, ləlaa ká kpisi tənəŋ kə mpaav taa. Pə taya pulv, pa payalə lu pooluŋ kə.

4 Tənayalə ı ifalaa si: Leyə yulv ná hikiyi təğənaya kə nyutu taa cəne na í cəla kvpiŋ kvne kv tənə?

5 ılena Yesu pəvsi-wə si: Potopotonaa ısanaya í wəna? ılena pá cə-ı si: Naatosompəğəlaya kə.

6 Mprúgú Yesu heela samaa si: ı caya atə. Tənaya ı kraɣa potopotonaa mpe pa naatosompəğəlaya na

í sɛɛ ɪsə kɛ́ í na tɛmlɛ, na í faya-wɛ na í cɛla ɪ ifalaa sɪ: ɪ cɔɔ na í tala-wɛ. Na pɛlɛ pʳá la mpɪ. ⁷ Paa wɛna tiina səkpena kɛ pəcɔ tɔtɔ. Mʳɔ́yú Yesu sɛɛ ɪsə kɛ́ í na tɛmlɛ kɛ pə tɔɔ, ɪlɛna í tɔ ɪ ifalaa sɪ pʳá tala-wɛyɛyɛ tɔtɔ. ⁸ Mʳɔ́yú pa tɛna pa tɔyaa na pʳá haya. ɪlɛna ɪ ifalaa kotɪ hɔyɔlasɪ nsi sɪ kpisaa tɔ na pə su təkɔŋ naatosompɔyɔlaya. ⁹ Pəyɛlɛ yɔlaa mpa pa tɔyaa tɔ pa nyɔɔŋ ka tala ɪsu iyisi liyiti (4000). Pə tɛma mpɪ, ɪlɛna Yesu tɔ-wɛ sɪ pʳá kpe. ¹⁰ ɪlɛna ɪnɪ na ɪ ifalaa pʳá kpa kpulɔyɪ taa kɛ kpakpaa na pʳá polo timpi pa yaa sɪ Taləmanuta tɔ.

*Falisanaa sələmvɔyɔ kɛ Yesu piti təma
(Matiyee 16:1-4)*

¹¹ Mʳɔ́yú Falisanaa kəma na pʳá sɪv Yesu kɛ kpɛɛsənav. Na pʳá kuuki ɪ nɔyɔ sɪ í la piti tɛmlɛ natəlɪ na pʳé hólɪ sɪ ɪ tɔŋ luna ɪsə kin. ¹² Tənaɔa Yesu mɔla ɪ taa kɛ teu na í tɔ sɪ: Kɔfalanɔ yɔlaa mɛ, í pɛɛkɔyɪ piti tɛmlɛ suwɛ? Tampana kɛ ma heeliyɪ-mɛ, í kaa na piti tɛmlɛ natəlɪ sɛ.

¹³ Mʳɔ́yú ɪ yɛla-wɛ na í tayanɪ kpulɔyɪ taa kɛ kpav na í tɛsəna kɔtɛŋ lɛŋkɪ tɔɔ.

*Falisanaa na Helɔtɪ pa kɔkɔsɔm
(Matiyee 16:5-12)*

¹⁴ Yesu ɪfalaa ka sɔɔ kɔtɔyɔv kpaɔav. Potopotɔ kɔlɔm ka wɛnna pa kin kɛ kpulɔyɪ taa. ¹⁵ ɪlɛna Yesu kpaalɪ-wɛ sɪ: ɪ la laakalɪ na Falisanaa na Helɔtɪ pa kɔkɔsɔm.

¹⁶ ɪlɛna ɪ ifalaa sɪv tɛmaya tɛm sɪ: Tə fɛina potopotɔnaa tɔyɔ ɪ yɔyɔtɔyɪ mpɪ.

¹⁷ Yesu nu nti pa tɔŋna yɔyɔtɔyɪ kɛ mpɪ tɔ, ɪlɛna í pɔɔsɪ-wɛ sɪ: Pepe tɔɔ kɛ́ í tɔŋ sɪ í fɛina potopotɔnaa

tə pə tə? Haləna saŋa í ta cekəna kele? I ta nyənta kele? Pə ku mə layatu ke? ¹⁸ I wəna íse pəyele u naaki? I wəna ŋkraŋ pəyele u nukı? I səwaya? ¹⁹ Saa wei ma faya potopotonaa kakpası na yəlaa iyisi kakpası (5000) təɣə tə, təkŋ ísənaɣa kəkpasası suwa na í kraɣa? M'p'ógú pa cəwa sı: Naanəwa na naale. ²⁰ Pəle pə paasi waatu wei ma faya potopotonaa naatosompəɣəlaya na yəlaa iyisi liyiti (4000) təɣə tə, təkŋ ísənaɣa í tu həɣəlası kəkpasası? Uəna pá tə sı: Təkŋ naatosompəɣəlaya.

²¹ Uəna Yesu pəəsi-wə sı: Pə na pə mpv na í ta cekənta?

Yvləm íse kuluyu ke Petesaita

²² Pa tala Petesaita, uəna pá kəna-ı yvləm nəɣəlv, na pá wiina-ı sı í tokina-ı. ²³ M'p'ógú Yesu həma í nin taa na í luna ıcate waali, na í la ntaɣama na í taa yvləm unı íse, na í tənı í nin ke í tə. Uəna í pəəsi-ı sı: N naaki pulv?

²⁴ M'p'ógú yvləm kusa íse na í tə sı: Ma loosiyi yəlaa təcantəlaa na pá wə ísu tuŋ na pá təŋ.

²⁵ Uəna Yesu tasa í nin tənuyv ke yvləm íse tə na pá waa-ı. Uəna í nyəni pooluŋ na í na pə təna təcɛɛɛɛɛɛ.

²⁶ Uəna Yesu heeli-ı sı í kpe. I taa məli ıcate taa.

Piyee hvluyv sı Yesu ké Mesii

(Matiyee 16:13-20; Luku 9:18-21)

²⁷ Yesu na í ifalaa pa kula təna uəna pá tɛɛ Sesalee Filipv acalɛɛ taa. Pa wə mpaav taa uəna í pəəsi í ifalaa sı: Yəlaa təŋ sı ma ké awe?

²⁸ M'p'ógú pɛle sı: Pa təŋ sı n ké Lvm Səlv Yohaani. Lɛlaa sı Ilii, na lɛlaa sı n ké Isə kuyəɣətotv tɛləsəlaa taa

nəγəluγu. ²⁹ Tənaγa ɪ pəssa-wε sɪ: Na mε se, mə huuki sɪ ma ké awe?

Μρύγύ Piyεε nəγə təkpaɪ sɪ: N ké Mesii.

³⁰ ɪlena í kpaali-wε sɪ pá taa heeli-təγɪ nəγəlu.

Yesu səm na ɪ fem pə təm

(Matiyee 16:21-28; Luku 9:22-27)

³¹ Pəle pə waali ké ɪ sɪv ɪ ifalaa ke heeluγu sɪ: Pə weε sɪ Yulv Pəγaya má maa təγə kɪnyəŋ ke səsəm. Na nyuγu nyəma na kətəlaa səsaa na ɪsə Təm seγesəlaa ká lə-m, halɪ pá kv-m. ɪle maa fe pə kuyεεŋ tooso wule.

³² ɪ heela-wεγε-təγɪ təfoo ké yəlaa taa. Μρύγύ Piyεε yaa-ɪ kpeenja na í təkɪ-ɪ-tɪ. ³³ Tənaγa Yesu pəsəna ɪ ifalaa təɔ na í kaləna Piyεε ke teu sɪ: Satanɪ tεε ma təɔ, nyá huwεε ta ke ɪsə nyəna, yəlaa nyəna ké.

³⁴ Pəle pə waali ɪ yaa samaa na ɪ ifalaa, ɪlena í tə-wε sɪ: Ye wei ɪ caa sɪ í təŋɪ-m, pɪntv í la ɪ təγɪ awusa, na í səγələγɪ ɪ səm tesika na í təŋəγəna-m. ³⁵ Pə taya pulv, ye wei ɪ pεεkəγɪ ɪ weesuγu təcɪtutu ɪ tɛŋna səpɪ. Ama wei í lapa ɪ təγɪ awusa ke ma təɔ, na ma Laapaali Kupaŋ təɔ, pɪntv ka hikina weesuγu. ³⁶ Ye yulv pəsaa na í hiki antulinya nyəm təna na ɪnɪ ɪ maγamaγa í sɪ ɪ kawaaya nté we? ³⁷ Pulvpu wεε mpi yulv ká kraγa na í layasəna ɪ weesuγu tə? ³⁸ Ye wei ɪ səpa ma fεεle yaa ma kuseγesətv fεεle ke kɪfalan yəlaa pane mpa pa kisa ɪsə ké təŋvγu na pá lakɪ ɪsəγatv tə pa hekv, Yulv Pəγaya má maa sɪ pɪntv fεεle tətəγə ma məlvγu wule ke waatv wei maa kəɔ na ma Caa teeli na ɪsətaa tillaa naŋŋ nyəma tə.

9

1 Yesu tasa-weye heeluyu si: Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa cesəyi, mpa pa we cəne tə pa taa ləlaa ká na Iso Kawulaya kəmna toma na pécó pá si.

Yesu isentaa layasvɔv

(Matiyee 17:1-13; Luku 9:28-36)

2 Kuyeeη naatoso teeWa, ilena Yesu kpaɣa Piyee na Saaki na Yohaani na pá polo puyv kukuluyv nakuli kv təw kə pa tike. Tənaɣa ɪ layasa pa isentaa ke kprakpa. 3 Na ɪ wontu paasi na tə hulvmi təlaɪaɪ isu kponkpromulv na tə teeki kəkə. Nəɣəlv fei ate cəne si ɪ ká la na pulvɔv hulvmi mpv pə taka. 4 Ḿpúyú ɪ ifalaa tooso inɪ, pa nawa Ilii na Moisi na pá na Yesu pá yəɣətəyi. 5 Tənaɣa Piyee təma Yesu si: Tacaɪ, isu tə wev cəne isəntə inɪ tə pə we teu napələyi te. Ue pə mɔna isu tə siki coka toosoɣo. Nyaya lentɛ, Moisi ke lentɛ, na Ilii ke lentɛ.

6 Səɣəntv kpa Piyee na ɪ taapalaa ləlaa na í laη kuyəɣətutv təɣə ɪ yəɣətə mpv. 7 Ilena isəηmuntvɔv nakuli kv kəw na kv takɪ-we na pá nu pə yəɣətə ηmuntvɔv ηkv kv tee si: Ma luyv tee Pəyaya ntə, í nuna-ke.

8 Tənaɣa Yesu ifalaa caa pa taa na pa waali pa ta na nəɣəlv. Ye pə taya Yesu tike ke pa ná pa kiη.

9 Yesu na ɪ ifalaa pa tiikayana puyv təw, ilena Yesu kpaali-we si: ɪ taa heeli nəɣəlv ke nti í nawa tə. Haləna kuyanηku Yvɔv Pəyaya má maa si na má fe tə.

10 Ḿpúyú Yesu ifalaa təkə təm ntəyi pa taa na pá pəəsəyi təma si: Pepeye səm na fem ilɛ?

11 Pəle pə waali Yesu ifalaa pəəsə-ɪ si: Pepe təw kə Iso Təm səyəsəlaa ná təη si Ilii ká caaləna kəntɛ?

¹² Tənağa Yesu cə-wə si: Tampana, pə wəe si Ilii ká kəna kancaalaya na í tayanı pə tənaya teitei na pəcə. Ye mpv ntiyi pa ηmaawa Yəlv Pəyaya təw si kaa na konyəη ke səsəm na pá la-keye nyan? ¹³ Ama ma heeliyi-me si Ilii tema kənte na pá lana-ı isı pa səlaa təw teitei isı paa ηmaav ı təm tə.

Pu nəğəlv ı aləyaa loou

(Matiyee 17:14-21; Luku 9:37-43)

¹⁴ Yesu na Piyee wə pa tala ifalaa ləlaa kiη, ılena pá mayana samaa kotina-wə, na pá na Iso Təm seyesəlaa pá həη təm. ¹⁵ Tuu isı yəlaa nav Yesu tə pə yegeta-wəye səsəm nte, na pá seeki na pá puki ı seev. ¹⁶ ılena í pəəsi ı ifalaa si: Nti tə təw ké mə na-wə í həη?

¹⁷ Məpəyú samaa taa nəğəlv ı cə Yesu si: Taca, ma kəna ma pəyaya ké. Ka hii ıləwú ké na í la-keye kamumuka. ¹⁸ Paa timpiyi pə kuləna ıləwú ını ı petəyi-keye ateye. Na ka nəwə taa lu kuhulaη, na ká saləyi ka kela na ka tənuyv kii təkəkilee. Ma wiina nyá ifalaa si pá loo-ı, pa ta pəsi.

¹⁹ Tənağa Yesu təma si: Yəlaa laηkrusəη nyəma me, wəe isənaya má na-me tii caya na má təkı mə konyəη? ı kəna-m pəyaya ηkeye cəne.

²⁰ Məpəyú pəyaya nyəma pona-keye Yesu. Tuu isı ıləwú tu keesuyv Yesu tə, ı svv pəyaya ηkeyele selisuyv ke teu. Haləna ká hoti ate na ká pilimi na kuhulaη lukəna ka nəwə taa. ²¹ ılena Yesu pəəsi ka caa si: Waatv wei ké pə caala-keye lapv ke mpv?

Məpəyú pəyaya caa cə-ı si: Hatoo ka pəcaatv petepete taa ké. ²² Təm payale ke ıləwú petə-keye kəkə taa na lvm taa si ká si. Mpv tə, hai, ye n ka pəsi nyəni ta pətətəle na ń waası-tv.

23 Tənağa Yesu təma-ı sı: Pepe təə kə n təη sı ye ma pəsəyi? Ye yulv təma ı taa na İso, pulv fei mpi ı kpisiyi tə.

24 Mprógú pəyaya ηke ka caa mapa kapuka sı: Ma təma İso na ma taa. Ue səna-m na pə səsi.

25 Yesu nawa samaa kotiyina-we, İlena í kaləna İləğuv İni, na í təmi-ı sı: İləğuv nyá wei n pəsəyi yəlaa ke kamumusi na ntamaa tə, ma heeliyi-η kulvmağa sı n se pəyaya kanə ka waalı. Taa tasa-keye təηyuv.

26 Tənağa İləğuv İni ı kiisaa na í paası na í selisi-keye teu, İlena í se ka waalı. Mprógú pəyaya fiyinaa. Haləna yəlaa tə sı ka səpaya təkpem. 27 Mprógú Yesu kra ka niη taa na í kusi-ke na ká səη İso.

28 Yesu kəma na í svv təyaya na í na ı ifalaa pá caya, nəğulv ta siti pa taa. Ulena ı ifalaa pəsı-ı sı: Pepe təə kə tə ta pəsi na té loo İləğuv İni?

29 Mprógú Yesu cə-we sı: İləğuv İsu mpv, ye pə taya İso sələmvuv na sələmvuv, pulv u təğənəyi-ı.

*Yesu səm na ı fem pə təm tətə
(Matiyee 17:22-23; Luku 9:43-45)*

30 Yesu na ı ifalaa pa lu təna, İlena pá tətə Kalilee tenku. Yesu luyv fei sı pá nu ı taη. 31 Pə taya pulv, ı səğesaya na í heeliyi ı ifalaa sı: Paa tv Yulv Pəyaya mağa yəlaa niη taa na pəle pá kv-m. Ama ma fe pə kvyeη tooso wule.

32 Ue ı ifalaa ta cəkəna təm tənə. Pəyele pa nyamna tə pəsuvv.

*Səsəntv təə həm
(Matiyee 18:1-5; Luku 9:46-48)*

33 Yesu na ı ifalaa pa tala Kapənahum, na Yesu svv təyaya taa, İlena í pəsı ı ifalaa sı: Ntiyi í kpəsəyana təmağa mpaav taa?

³⁴ M̄p̄ȳḡ ɪ ɪfalaa suma. Pə taɣa p̄ulv t̄əə, p̄a h̄əŋaɣa s̄əɣəntv t̄əə k̄e m̄paav taa k̄e. ³⁵ T̄ənaɣa Yesu caɣaa na ɪ yaa p̄a naan̄wa na naale k̄e ɪ kin̄ na ɪ heeli-w̄e si: Ye wei ɪ caa ɪ la mə nəɣə t̄əə tv, p̄untv k̄a p̄əsi ɪ t̄əyi mə taa s̄əkp̄elu k̄e, na mə t̄əna mə t̄əml̄e tv.

³⁶ M̄p̄ȳḡ ɪ k̄paɣa p̄eiya na ɪ su-k̄eɣe p̄a ɪsentaa na ɪ wayal̄i-k̄e. ɪlena ɪ t̄ə-w̄e si: ³⁷ Ye wei ɪ m̄ɔwa p̄eiya kan̄e ka taka k̄e ma nȳȳv t̄əə, maɣa p̄untv m̄ɔwa. Na wei ɪ tu m̄-m p̄ə taɣa ma tike k̄e ɪ m̄ɔwa. Ama p̄untv k̄p̄eŋna wei ɪ tila-m t̄əɣə na ɪ m̄v.

*Wei ɪ f̄ei ta t̄əə ɪ k̄e ta kolontu
(Luku 9:49-50)*

³⁸ M̄p̄ȳḡ Yohaani heela Yesu si: Tacaə t̄ə nawa nəɣəlv na ɪ looki alɔɣaa na nȳá h̄ət̄e. P̄əc̄s̄ ɪ t̄əŋəɣi-tv. ɪlena taa kisina-ɪ.

³⁹ Ama Yesu c̄əwa Yohaani si: ɪ taa tan̄i-ɪ si ɪ taa la. Pə taɣa p̄ulv t̄əə, nəɣəlv f̄ei wei ɪ p̄əsəɣi na ɪ la piti t̄əml̄e na ma h̄ət̄e t̄əŋ na ɪ t̄e na ɪ ȳəɣəti ɪsayatv k̄e ma t̄əə k̄e k̄p̄ak̄p̄aa t̄ə. ⁴⁰ Ye ȳulv ta k̄e ta kolontu, ta nȳəŋ k̄e t̄e. ⁴¹ Na ye wei ɪ ha-m̄eɣe l̄əm sasala an̄e si ɪ k̄e Kilisiti nȳəma, p̄untv kaa lan̄ p̄ə kasəyaya.

*L̄elv tusuyv s̄əɣəntv
(Matiyee 18:6-9; Luku 17:1-2)*

⁴² M̄p̄ȳḡ Yesu t̄əma si: Ye wei ɪ lap̄a na piya nsi si m̄v ma t̄əml̄ k̄e ɪs̄ənt̄ə t̄ə si taa nak̄əl̄i p̄ənti, p̄ə nəɣəs̄əna p̄á p̄aa p̄untv luyv t̄e k̄e p̄iɔ na p̄á t̄usi-ɪ t̄eŋku taa. ⁴³ Ye nȳá niŋ tusiyina-ŋ ɪsayatv lap̄v taa, s̄eti-ɪ. Sana ŋ̄ svv weesuyv k̄v̄p̄aŋku taa na niŋ k̄vl̄m̄əŋ, na mpi n̄ ka w̄eena nȳá niŋ t̄əna na p̄á p̄eti-ŋ t̄ənaas̄əle s̄əɣəle taa k̄e k̄ə k̄ə ŋka kaa t̄eŋ t̄ə ka taa t̄ə. [⁴⁴ T̄əna sonsompee nna a t̄əki ȳəlaa nantv

tə aa səki. Pəyele kəkə u tenj paa pəcə.] ⁴⁵ Ye nyá nəəhəle tusiyina-η isayatu lapu taa, seti-te. Sana n̄ suv weesuyu kupan̄ku taa na nəəhəle kuləmtəle, na mpi n ká wəena nəəhəe naale na pá peti-η tənaasəle səsəle taa tə. [⁴⁶ Təna somsompee nna a təkı yəlaa nantu tə aa səki. Pəyele kəkə u tenj paa pəcə.] ⁴⁷ Ye nyá isəle tusiyina-η isayatu lapu taa, həyəsı-te. Sana n̄ suv İə Kawulaya taa na isəle kuləmtəle na mpi n ká wəena isə naale na pá peti-η tənaasəle səsəle taa tə. ⁴⁸ Təna somsompee nna a təkı yəlaa nantu tə aa səki. Pəyele kəkə u tenj. ⁴⁹ Pə taya pulu təə, paa piti yəlaa təna təə kə kəkə isı pa tukuyv təm ke təyənaya təə tə. ⁵⁰ Təm kə pulupv mpi pə waasəyi təyə. Ama ye təm ləη səpa, pepeye paa la na pə ləη inı í tasa məlvuyv? İ wəena təm ke mə taa na í wəena təma na lelenj.

10

*Alv na apalv pa yav təm
(Matiyee 19:1-12; Luku 16:18)*

¹ Yesu lu təna, ilena í polo Yuta tetv taa na Yaatanı pəyə waalı. İlena samaa tasa kotuyv ke ı kinj ke səsəm, na í niki-wəye səyəsuyv isı ı tu lakı tə.

² M̄p̄yú Falisanaa napəli pa polaa sı pa kuuki ı nəyə. İlena pá pəəsı-ı sı: Ta mpaav taa yulv pəsəyi na í təyənı ı alv na?

³ Tənaya ı pəəsə-wə sı: Ntiyi Moisi ka heela-me sı í la?

⁴ İlena pəle pá cə-ı sı: Moisi ná ha mpaav sı yulv pəsəyi na í ηmaa ı alv ke kisuyv takəlaya na í təyənı-ı.

⁵ M̄p̄yú Yesu cə-wə sı: Mə lan̄kpusəη təə kə Moisi ηmaa-məye kəsəsuto nti. ⁶ Ama hatoo antulinya ηmav kancaalaya taa İə ηma apalv na alv kə. ⁷ Pə təə

ké apalv ká yele ı caa na ı too, na í na ı alv pá caya.
 8 Na pa naale pá pəsi yulv kulvm. Saa inı pa ta ke yəlaa
 naale tətə. Ama pa pəsa yulv kulvm ké təkəŋ. 9 Ye
 mpv ıle, yulv í taa yaşı mpi İso krentaa tə.

10 Pa kəma na pá sov təyaya, ılena ı ifalaa tayanı-ı
 təm pəəsuyv ke nti inı tə taa. 11 İlena í cə-we sı: Ye yulv
 təyənə ı alv na í kpaɣa lelv, ı wakələna kancaalaya
 nyəŋ, pəcə ı lapa wasaŋkalətv. 12 Na mpv tətəyə na
 alv, ye í kisa ı paalv na í saa kufalv, ı lapa wasaŋkalətv.

Piya səkpəsi kúpantv kooluyv
 (Matiyee 19:13-15; Luku 18:15-17)

13 Yəlaa pukayana piya ke Yesu sı í tənı sı təə ké niŋ.
 Ama ı ifalaa kaləna sı kəntaa. 14 Yesu ná mpv, ıle pə ta
 maya-ı. İlena í tə ı ifalaa sı: İ yele na piya kəə ma kiŋ,
 í taa kayatı-sı. Pə taya pulv təə, mpa pa we ısu piya
 tə, mpe pa tənna İso Kawulaya. 15 Ma heeliyi-meyə
 tampana sı ye wei ı ta pəsi ısu pəyaya na İso təyə ı təə
 ké kawulaya, pəntv kaa la ka tv ke paa pəcə.

16 İlena Yesu kpaɣa-səyi ı niŋ taa na í tənı niŋ ke sı
 təə, na í kooli-səyi kúpantv.

Yulv toŋ tv təm
 (Matiyee 19:16-30; Luku 18:18-30)

17 Yesu təkaya mpaav, ılena apalv nəyəl v í kpaɣa
 asewa na í kəə í lun ı tē na í pəəsı-ı sı: Taca kupaŋ,
 pepeye pə we sı maa la na má hiki weesuyv ŋku ku
 tēŋ tə?

18 Tənaya Yesu pəəsı-ı sı: Pə lapa ısəna na nı yaa-
 m sı kupaŋ? Nəyəl v ta ke kupaŋ ye pə taya İso tike.
 19 Ntəŋ n nyəmə nti pa sıwa sı: Taa kv yulv, taa
 la wasaŋkalətv, taa ŋmulı, taa suu lelv ke təm, taa
 puɣusi ləlaa. Se nyá caa na nyá too tə?

20 Μπόγύ apalv ɪnɪ ɪ cə-ɪ sɪ: Tacaɑ, ma təkɑ kʊsəsitv nti tə tənaya hatoo ma pəcaatv ké.

21 Μπόγύ Yesu nyəna-ɪ təpɪŋŋ, ɪlena ɪ luɣu lapɪ-ɪ, na í təmɪ-ɪ sɪ: Kʊlʊmtv tike təkŋ kaasəna-ŋ lapv. Polo na ń pɛɛti pə təna mpi n wɛna tə, na ń tala kʊnyəntʊnaɑ kɛ pə liɣitee, na cele ń sʊv tŋŋ kɛ ɪsɔtaɑ. Ye n tɛma m̀p̀b̀g̀ỳ lapv, ɪɛ n kəə na ń təŋɪ-m.

22 Ama apalv ɪnɪ ɪ nu mpv, ɪlena ɪ ɪsɛntaa nyəŋ na ɪ lanɛ wakəli tətəɣətəɣə na ɪ tɛɛ. Pə taɣa pulv təə, ɪ ka wɛna ké pə tu fɛɪ.

23 Yesu caɑ ɪ ɪfalaa ɪsɛntaa, ɪlena í heeli-wɛ sɪ: Ama liɣitee nyəma ɪsə Kawulaya sʊsv wɛ katɛ ké pə tu fɛɪ.

24 Təm nti ɪ yəɣəta mpv tə tə lapa ɪ ɪfalaa kɛ piti. ɪlena Yesu tasa-wɛɣɛ heeluɣu sɪ: Nnn, ma piya, sɪ yʊlv í sʊv ɪsə Kawulaya taa tə pə wɛ katɛ ké fa. 25 ɪsəna mpi pə wɛ yooyoo ké katɛ sɪ í sʊvna pənyalaya pʊɣv na í lu tə, mpv tətəɣə pə wɛ liɣitee tv kɛ katɛ sɪ í sʊv ɪsə Kawulaya taa. Halɪ pə tu tɛɛ mpv.

26 Tənaya pə tasa-wɛɣɛ piti lapv kɛ səsəm, na pá təŋ təma sɪ: ɪɛ awɛ ka tuləna ntɛɣɛ-tɪ ɪɛ?

27 Μπόγύ Yesu nyəna-wɛ, ɪlena í tə-wɛ sɪ: Yəlaɑ kin kɛ pə fɛɪ pəsʊɣv. Ama ɪsə kin pə fɛɪ mpv. Pə taɣa pulv təə, ɪsə ɪ kpisiɣi pulv.

28 Tənaya Piyɛɛ təma-ɪ sɪ: Təv, ta yela pə təna təkpataa ké na taa hu nyá waalɪ.

29 ɪlena Yesu cə-ɪ sɪ: Tampana kɛ ma heeliɣi-mɛ yoo maɑ cəsəɣɪ, ye nəɣəlv yela ɪ təyaya, yaa ɪ taalvnaɑ na ɪ kəɣənaɑ, yaa ɪ newaa, yaa ɪ too, yaa ɪ caɑ, yaa ɪ piya, yaa ɪ haləmnaɑ kɛ ma təə, na Laapaalɪ Kʊpaŋ təə, 30 pu ha pʊntv kɛ pə təm nunʊwa (100) ké atɛ cəne na pəcə. Paa tɛɛsɪ, paa taalvnaɑ, paa kəɣənaɑ, paa newaa, paa toonaɑ, paa piya, paa haləmnaɑ, na

pə tənaya m̄p̄yú wahalanaa taa. Pəyele i səm waali i ká weena weesuyu ŋku ku teŋ tɔ. ³¹ Mpa pa we lɔlɔ ké kayana tɔ, pa taa paɣale ká məli waali. Na waali nyóma paɣale náá məli lɔlɔ.

*Yesu səm na i fem tɔm tɔtɔ
(Matiyee 20:17-19; Luku 18:31-34)*

³² Pa we mpaav taa na pá puki Yosalem, ilena Yesu tee i ifalaa ke nɔɔ, na pele pá tɔhna piti. Na mpa pele pa tɔhaya-we tɔ pele pa cayana sɔɔntu. M̄p̄yú Yesu tayaŋa yaav ke pa naanɔwa na naaleɣe i kin, na í heeli-weɣe mpi pu mayana-i nɔɔnɔ tɔ. ³³ Nti i heela-we tɔɔle si: Tɔv, tɔ puki Yosalem isəntɔ tɔ, paa kpaɣa Yulu Pəyaya má na pá tu-m kətɔlaa səsaa na lɔ Tɔm seɣesəlaa pa niŋ taa. Paa tɔ si pá kv-m. Paa kpaɣa-m na pá tu-m mpa pa ta nyi lɔ tɔ pa niŋ taa. ³⁴ Pɛle paa paana-m na pa tɔ-m ntayama, na pa casa-m akpateɛ. Pɛle pə waali ilena pá kv-m. Ama maa fe pə kuyeyɛŋ tooso wule.

*Mpi Saaki na Yohaani pa səlɔmaa tɔ
(Matiyee 20:20-28)*

³⁵ Pɛle pə waali, Sepetee pəyalaa Saaki, na Yohaani, pa pola Yesu kin na pá tɔm-i si: Taca, tɔ caa si í la-tɔɔv mpi tu səlɔm-i-ŋ tɔ. ³⁶ Tənaya Yesu pɔɔsa-we si: Pepeye í caa si má la-me?

³⁷ M̄p̄yú pa cɔwa si: Saa wei n ka weɛ nyá teeli kawulaya taa tɔ tɔ caa si í yele na tɔ caya nyá cɔlɔ. Lɛlv ke nyá ntɔɔŋ tɔ, na lɛlv ke nyá mpətɔŋ tɔ.

³⁸ Tənaya Yesu pɔɔsa-we si: I ta nyi mpi í səlɔməɣi tɔ yeɛ? I pəsəɣi na í tɔɔ wahala səsə wei maa tɔɔ tɔ? Paa sɔ-m lɔ lɔm mpi tɔ, í pəsəɣi na í sɔ-wi?

³⁹ M̄p̄yú pa cɔwa si: Tu pəsi.

Iləna Yesu cə-wε si: Tampəna, í ká təyə wahala səsə wei maa təyə tə, na í sə lə ləm mpi paa sə-m tə yaa. ⁴⁰ Ama pə taya ma ləsəyəna mpa paa caya ma ntəyəŋ tə yaa mpa paa caya ma mpətəŋ tə tə. Mpa pa tə lə taya lona ane tə pele pa kəna a nyəma.

⁴¹ Yesu ifalaa naanwa wei i kaasaa tə ílé i na mpv, iləna i taa wuna Saaki na Yohaani. ⁴² Tənağa Yesu yaa pa təna na í tə-wε si: I nyəma si mpa pa nyənəyi isu yəlaa awulaa tə pele pa təkí kawulaya ke ləlaa tə. Na mpa pele pa ké kufelaa tə pele pa ŋmakələyi səkpema. ⁴³ Pə fəi rúpúyú mə kiŋ se. Nti təyəle si, ye mə taa wei í caa i la səsə ke mə həkü, püntü í pəsi mə təmle tū. ⁴⁴ Na ye mə taa nəyəlv í caa i la mə nəyə tū, püntü í pəsi mə təna mə yom. ⁴⁵ Pə taya pulv tə, Yulv Pəyaya ma tətə ma ta kə si má təyə cεcεεε. Ama ma kəmayə si ma pəsəyi yəlaa təna təmle tū, na má ha ma weesuyu na pə cε yəlaa payale ke pa yomle taa.

*Yulv Paatimee təm
(Matiyee 20:29-34; Luku 18:35-43)*

⁴⁶ Múpúyú pa tala Yeliko. Yesu na i ifalaa, na yəlaa samaa pa kəma si pa lukí icate híte tə nəyə iləna pá mayana yulv nəyəlv, Timee pəyalv Paatimee, na í caya mpaav nəyə tə na í lakí pala. ⁴⁷ Múpúyú pa heela- i si: Nasaleti Yesu təkəna. Tənağa i koo səsəm si: Tafiiti Pəyaya Yesu, nyəni ma pətətəle.

⁴⁸ Tənağa payale kaləna-i na pá heeli-i si í su. Ama i səsə kouu ke səsəm si: Tafiiti Pəyalv, nyəni ma pətətəle.

⁴⁹ Múpúyú Yesu səŋaa, na í tə si pá yaa-i.

Tənağa pa heela yulv si: Nyaya apalvtə na n kuli, i yaa-ŋ.

⁵⁰ ʔlena í lə ɪ krai na í kuli təwaka na í polo Yesu kin. ⁵¹ ʔpúyú Yesu pəsa-ɪ sɪ: N caa ma la-ŋ we?

ʔlena yuləm cə-ɪ sɪ: Ta caa, ma caa ké sɪ n la na má naaki.

⁵² Tənaɣa Yesu təma-ɪ sɪ: Polo, nyá taa təmnav ke ʔso waasa-ŋ ké.

ʔpúyú ɪ suv nav ke təna ɪnəɣɪ kpakpaa na í təŋəɣɪ Yesu ke mpaav taa.

11

Yesu cayav ke kpaŋaya

(Matiyee 21:1-11; Luku 19:28-40; Yohaani 12:12-19)

¹ ʔpúyú na ɪ ifalaa pa tala Olifinaa pəyɔ. Waatu ɪnɪ tə pa kpeɣetəna Yosalem. Pa fei pooluŋ na Petafasi na Petanii. Tənaɣa Yesu tila ɪ ifalaa taa naale ² sɪ: ʔ polo ɪcatə nte tə we mə nəɣə tə tə taa. ʔ takɪ kpakpaa tə í ká mayana pa tu kpaŋaya pile natələɣɪ ŋmənaɣa. Nəɣəlv ta cayata tə tə. ʔ heɪtɪ-te na í kəna. ³ Ye nəɣəlv pəsa-me sɪ: Pepe tə ké í lakɪ mpu? ʔle í cə pɔntu sɪ: Ta Səsa caakəna, ye ɪ tɛma ɪ ká mələna-keɣe nəŋnə ké cəne.

⁴ ʔ ifalaa tɛɛwa, ʔlena pá mayana kpaŋaya pile nteɣe mpaav taa, na pá tu-keɣe ŋmənaɣa ke təyaya nakəli ka nəɣə, ʔlena pá heɪtɪ-te. ⁵ ʔpúyú mpa paa we təna tə pa taa narəli pa pəsa-we sɪ: Pepeɣe í lakɪ təna? ʔ heɪtəɣɪ kpaŋaya pile íté suwe?

⁶ ʔpúyú Yesu ifalaa cəwa ɪsu Yesu ka heela-we tə, ʔlena pá yeke-we na pá tɛna. ⁷ Na pá pona-teɣe Yesu, na pá pə tə tə ké pa wontu, na Yesu caya pə tə. ⁸ ʔpúyú yələa paɣale pə pa wontu ke mpaav taa, na lələa náá cə hatu na pá pə. ⁹ ʔlena mpa paa we Yesu

nəγə təə na mpa paa we ı waalı tə pá kooki sı: Paa wei í tv İəó ké teeli. İəó í weε wei ı kəηna Tacaa toη tə ı waalı. ¹⁰ İəó í həti kawulaya ηka ka təηna kənte tə, ηka ka ké Tacaa Tafiiti nyəηka tə. Paa wei í tv İəó ké teeli ke hatoo isətəa.

¹¹ Yesu tala Yosalem, ılena í svv İəó təsεεε taa. İ nyəna ı taa na ı waalı ké teu, ılena í na ı ifalaa naanvwa na naale pá tεε Petanii ke ilim tεma tεm tə pə təə.

*Yesu təηsa fiki tvγv ke mpusi
(Matiyee 21:18-19)*

¹² Kv fema na pá lukı Petanii, ıε nyəγəsi kpa Yesu keεε. ¹³ Mıpύγύ ı loosa fiki tvγv ke pooluη na kú ləpa təkpimm. ılena í polo sı ntanyı isəntə kv lula pee. İ kəma na í tala kv tεε, ılena í mayana hatv tike. Mpi tə, pə ta ke fiki tuη lυlvυv waatv. ¹⁴ Təηaya Yesu təma fiki tvγv ηkv sı: Nəγəlv kaa tasa nyá pile ke təηυv.

Na ı ifalaa nu mpv.

*Pεεtəlaa təγənvυv ke İəó təsεεε taa
(Matiyee 21:12-17; Luku 19:45-48; Yohaanı 2:13-22)*

¹⁵ Mıpύγύ Yesu na ı ifalaa pa tala Yosalem. ılena Yesu svv İəó təsεεε taa na í niki təγənvυv ke mpa pa pεεtəγaa na mpa pa yakaya tə. Na í pəsi liyitee yəkəlaa taapələnaa ke alele, na alukukunaa pεεtəlaa kpelası tətə. ¹⁶ İ ta tisi sı nəγəlv í səγəli pulv na í təηna İəó təsεεε taa. ¹⁷ Pəε pə waalı ı seγεsa-we sı: Pa ηmaawa İəó Təm taa sı, paa yaa ma təyaya sı yəlaa təna İəó təsələmlε. Ama mə pəsa-keγε ηmulaa təyaya.

¹⁸ Kətəlaa səsaa na İəó Təm seγεsəlaa nu mpv, ılena pá pεekəyi isəna paa la na pá kv Yesu tə. Ama paa

wəna ı səyǝntu. Pə taya pulu tǝǝ, ı kuşeyəsətu suv yəlaa samaa ke teu ké pə tu fəi.

¹⁹ İlim kǝma na pə te ılena Yesu na ı ifalaa pǝ kuli ıcatə taa na pǝ lu.

*Fiki tıyvu ŋku kv wvlaa tǝ kv tǝm
(Matiyee 21:20-22)*

²⁰ Tev fema na pǝ kuli tanaŋ ke lǝŋ na pǝ tǝeki, ılena ı ifalaa na fiki tıyvu ŋku na kv wvlaa tǝwǝŋwǝŋ na pǝ kpeŋna kv kite. ²¹ Piyee tǝsa nti tu lapa tǝ ılena ı tǝ sı: Nyəni Taca, fiki tıyvu ŋku n ka tǝŋsa mpusi tǝ kv wvlaa tǝwǝŋwǝŋ.

²² Mǝpǝyǝ Yesu tǝma ı ifalaa sı: Tampana ke ma heeliyi-me yoo ma a cəsəyi, ye ı tu İso ké naani, ²³ ı pəsəyi na ı tǝ pulaya kanə sı kǝ kpesı na kǝ hoti tǝŋku taa. Ye ı tǝma mǝ taa tǝkpataa sı pu la na sika fəi, pǝ lakı ké. ²⁴ Pə tǝǝ ké ma heeliyi-me sı pǝ tǝna mpi ı sǝlǝmǝyi İso tǝ ı huş sı ı tǝma-wǝyi hikuyı, ıe paa ha-meye-wı. ²⁵ Saa wei ı kulǝyi sǝlǝmıyıtǝ tǝ, ye ı nawa sı mǝ na nǝyǝlv ı wəna natǝli, ıe ı kv-tǝyi mǝ taa. Waatu inǝyi mǝ Caa wei ı wə ısǝtaa tǝ, ı kǝ huşı-meye mǝ ısayatu tǝtǝ. [²⁶ Ye mǝ tǝyǝntǝlenaa wakǝlǝyǝna-me na u huşı-weyə suulu na ı tayanı, mǝ Caa wei ı wə ısǝtaa tǝ, ı kaa huşı-meye mǝ ısayatu tǝtǝ.]

*Yesu pǝsvıy tǝm
(Matiyee 21:23-27; Luku 20:1-8)*

²⁷ Mǝpǝyǝ Yesu na ı ifalaa pa tasa Yosalem ke pote, na Yesu polo na ı cǝki İso tǝsǝe taa. Tǝnaya kǝtǝlaa sǝsaa, na İso Tǝm seyesǝlaa, na sǝsaa pa kǝma ı kin, ²⁸ na pǝ pǝsı-ı sı: Kanǝkante nteye n makı nyǝ taa na ı lakı ısǝntǝ? Yaa awe tu hana-ŋ pǝ mpaav?

29 Tənağa Yesu cə-wε si: Maa pəəsi-mεye təm kuləmtu. Ye í cə-m-ti, íle maa heeli-mεye kaŋkante nte ma makı ma taa na má lakı ísəntə tə. 30 Iso yaa yəlaa tilina Yohaani si í səkı yəlaa ke Iso lum? I cə-m.

31 Mpyó pa mayasa-təyi pa taa pa tike. Uena pá tə si: Ye tə təma si Iso tilina-i, í ká pəəsi-tu si: Na pepe tə kə í tá mu í təm? 32 Pəyele ye tə təma si yəlaa tilina-i...

(Pa nyanayana samaa. Pə tağa pulv tə, yəlaa nyənağa Yohaani ke Iso kuyəyətutu teləsulu kupaŋ kə).

33 Mpyó kətəlaa səsaa pəsəna Yesu si: Tə ta nyi. Tənağa Yesu ná cə-wε si: Aŋhaa, ma kaa heeli-mεye kaŋkante nte ma makı na má lakı ísəntə tə.

12

Təmle nyéma asayaa təm

(Matiyee 21:33-46; Luku 20:9-19)

1 Mpyó Yesu suv kətəlaa səsaa kə iso seεv si: Yulv nəxəlv í ka səna leseŋ tuŋ ke taale təcu. Na í ŋma koluŋa na í cəəna, na í la timpı í ká nyaasəyi pə lum tə. Na í ŋma akele taŋkav nəxəlv, wei í tə pa səŋəyi na pá feŋiyi tə. I təma mpv, uena í caa yəlaa na í su tə taa, uena í tee yela. 2 Pə kəma na pé tala tuŋ inı í kooluyu waatu, uena í kusı í tillu nəxəlv si í polo təmle nyéma kiŋ na pá cele-i inı í tete. 3 Tənağa təmle nyéma mpe pa kpa tillu inı na pá má. Uena pá təyənı-ı í niŋ naanəwa təyələyəl. 4 Mpyó taale tu inı í tasa tillu ləlv ke kusuyv na í tili. Uena pá kpa íle na pá má í nyuyv ke teu na pá tuv-i. 5 Mpyó taale tu tasa ləlv ke tiluyv, uena pá kpa íle na pá kv. Pa lapa mpyó təm paɣale tətə. Pa mapa ləlaa na pá kv ləlaa. 6 Yulv wei pu kaasa taale tu inı í kiŋ təyələ í mayamaya í kuləlv

wei i luyu sʉv teu tʉ. Ileye i teesa tiluyu ke pa kin, na í huuki si paa nya i pəyaya isəle. ⁷ Ama təmle nyəma mpe pa heela təma si: Ii loosiyi kpancoou tu kəhna nté. I kəw na tə kv-i na taale pəsi tá nyənte. ⁸ Tənaɣa pa kpa taale tu pəyalv unɪ na pá kv-i, na pá lə taale na waali.

⁹ M'p'ógú Yesu pəwsa-we si: Isənaɣa taale tu unɪ i ka la? I ká kəw ké na í kv təmle nyəma mpe, ilena í caa yəlaa kvfama na í su taale taa. ¹⁰ Matəh í terna kaluyv ke Iso təm taa si:

Pəle nte tetv ηmalaa ηmaakaya na pá lə tə,
nté tə təw kəw ηmatv təna məlaa na tə səh.

¹¹ Mpi Tacaa lapa na tə nyənəyi
na pə we-tuyv piti təyələ.

¹² Tənaɣa Yuta nyəma taa səsaa pəeka isəna paa la na pá kpa Yesu tə. Pə taya pulv təw, pa nyəmá teu si mpeye i sɛena isə unɪ. Ama pa nyamna samaa. Ilena pá yele-i na í tee.

*Lom wulav səsə lampuu təm
(Matiyee 22:15-22; Luku 20:20-26)*

¹³ M'p'ógú Yuta nyəma taa səsaa tila Falisanaa napəli na Heləti kpekəle taa nyəma napəli tətə si pá polo na pá má Yesu nəyɔ təw na pá ná. ¹⁴ Pəle pa talaa, ilena pá tə Yesu si: Tacaa, tə nyəmá si tampana ke n yəyətəyi. Nn səyəməyəna mpi yəlaa huuki pa taa tə. Pə taya pulv təw, nn paasəyəna təw, nn fayasəyi yəlaa. Ama isəna mpi mayamaya Iso caa si yəlaa í la tə pə tampana ke n heeliyi. Təw, pə we mpv tə, tá mpaav taa pə wee si ye lampuu tə feli Lom wulav səsə na? Tə feli yaa tə taa feli? Tə caa si n heeli-tv.

15 Ama Yesu ná nyəmə pá taa layatv, ilena í pəəsi-we si: Pepe təw kə í nyəki-m katəka kə kunyərpu? Í kəna-m liyitee nyəğəlvu na má na.

16 Tənağa yəlaa kəna-ı-kv, ilena í pəəsi Yuta nyəma taa səsaa si: Awe nyuvu fotoo na ı hətə kə pa ηmaa liyitee nyəğəlvu təw cənə? Məpəğú pa cə-ı si: Lom wulav səsə kə.

17 Tənağa Yesu təma-we si: Anhaa, í cəla Lom wulav səsə kə mpi ı ti tə, na í cəla ləw iləğə mpi ı ti tə.

Məpəğú Yesu kvəcətv nti tə məla-weğə təmsuvu kə səsəm.

*Isəna tu wəe ta fem waalı tə
(Matiyee 22:23-33; Luku 20:27-40)*

18 Məpəğú Satusee nyəma napəli pa kəma Yesu kiη. Satusee nyəma mpe pa təηayana sı paa pə la isəna sətəa kaa tə na pá fe. Məpəğú pa pəəsə Yesu si: 19 Taca, Moisi su-tuğv kvəsəstv kə takəlası taa si: Yulv í wəna neu, na yulv inı í sı na í yelev ı alv, na alv inı í feina-ı na pəyaya, neu ká hə leelu inı na í hikina-ı piya. Iləna pa yaakı-sı na ı taalv səlv hətə. 20 Təw, yulv nəğəlv na ı newaa paa kəna yulvnyəwη naatosompəğəlaya. Məpəğú taalv kpaya alv, iləna í sı, ı fei pəyaya. 21 Tənağa ı waalı nyəη həma leelu, na ilə ı can ı sı tətə, ı fei pəyaya. Məpəğú ilə ı waalı nyəη ná kpaya alv inı na ilə ı sı mpv tətə. 22 Haləna pə polo pə sıyili pa naatosompəğəlaya ηkə ka tənağa mpv təpai na pá səki mpv, nəğəlv ta hiki pəyaya. Pəle pə waalı kə alv inı ı tēesa səpv. 23 Təw, pa təna pa kpaya-ı mpv tə, sətəa fem wule pa naatosompəğəlaya inı ı taa aweyele alv tu?

24 M̄p̄ȳḡ Yesu c̄-wε s̄i: I nyə́má mpi pə t̄ə pə liyitiyi-me t̄ə? I ta nyi Is̄ə T̄əm na Is̄ə toma t̄ə pə t̄ə ké. 25 Waatu wei s̄ətaa ká fe t̄ə akpayale t̄əm kaa wεε. Ama apalaa na alaa paa wεε ké is̄u is̄ətaa tillaa wεv t̄ə. 26 Ye s̄ətaa fem t̄əm il̄e, i ta kal̄əta Moisi tak̄əlaya taa ké timpi pa ȳəḡəta s̄əwa hotiya t̄əm t̄ə yεε? Pa ηmaa t̄əna s̄i Is̄ə t̄əma Moisi s̄i: Ma ké Ap̄əlaham na Isaaka na Yak̄əp̄u pa Is̄ə ké. 27 Is̄ə ké weesuɣu nȳəma nȳəη ké, i ta kε s̄ətaa Is̄ə. Pə liyita-mεyε yem ké.

*Is̄ə k̄v̄s̄əs̄utv̄ taa s̄ə̄s̄ə̄ntv̄
(Matiyee 22:34-40; Luku 10:25-28)*

28 Is̄ə T̄əm s̄eȳes̄əlv̄ n̄əȳəlv̄ i ka wε t̄əna na í naaki is̄əna pá na Yesu pa laki t̄ə. I nawa s̄i Yesu c̄əwa Satusee nȳəma kε teu. Ilena í polo na í p̄ə̄s̄i-i s̄i: Is̄ə k̄v̄s̄əs̄utv̄ t̄əna taa n̄tiȳil̄e s̄ə̄s̄ə̄ntv̄ t̄əkpem?

29 T̄ənaya Yesu c̄ə-i s̄i: K̄v̄s̄əs̄utv̄ taa s̄ə̄s̄ə̄ntv̄ nté s̄i, Is̄eȳeli nȳəma í nu, Tacāa Is̄ə tike k̄ena S̄ə̄s̄ə̄ t̄əkoη. 30 N ka s̄ə̄li Tacāa nȳá Is̄ə na luȳu k̄əlv̄m̄v̄ȳv̄, na nȳá l̄əsaɣa s̄v̄v̄-i t̄əmam̄mam kε paa mpi pə taa. 31 T̄əle t̄ə waali n̄ti t̄ə wεε t̄əȳəlv̄. N ká s̄ə̄li nȳá t̄əȳə̄nt̄əle is̄u nȳá ti. K̄v̄s̄əs̄utv̄ nat̄əli t̄ə f̄ei t̄ə̄t̄ə na t̄ə k̄əla t̄əne t̄ə naale in̄e.

32 M̄p̄ȳḡ Is̄ə T̄əm s̄eȳes̄əlv̄ t̄əma Yesu s̄i: Tacāa n c̄ə teu pə tu f̄ei. Timpi n ȳəḡətaa s̄i Tacāa tike k̄ena Is̄ə na i paasi Is̄ə n̄əȳəlv̄ i f̄ei t̄ə tampana kε n ȳəḡətaa. 33 M̄p̄v̄ t̄ə ȳəlv̄ ká s̄ə̄li Is̄ə na luȳu k̄əlv̄m̄v̄ȳv̄ na i l̄əsaɣa s̄v̄v̄-i paa mpi pə taa. Na p̄əle pə waali í s̄ə̄li i t̄əȳə̄nt̄əle is̄u i ti. M̄p̄v̄ un̄i pə k̄əla is̄u pa lak̄əȳv̄ Is̄ə ké k̄ətaɣa ηka k̄ə̄k̄ə nȳaya ka t̄əna t̄ə, na k̄ətas̄i ns̄i s̄i t̄əna t̄əpai t̄ə̄t̄ə.

34 Yesu nawa s̄i i c̄əna l̄əmayas̄εε il̄ena í t̄əmi-i s̄i: Nȳá na Is̄ə Kawulaya s̄v̄v̄v̄ í f̄ei pooluη.

Pəle pə waalı nəyəlv u nyuləyi sɪ í tasa-ı təm pəəsvyɔ.

Tafiiti pəyaya nté Kilisiti

(Matiyee 22:41-46; Luku 20:41-44)

³⁵ Yesu təŋna seysesvyɔ ke Iso təsele taa, ɪlena í pəəsvɪ sɪ: Isənaya Iso Təm seysesəlaa təŋ mpy sɪ Mesii ke Tafiiti pəyaya ye? ³⁶ Pəyele Feesuyɔ Nanŋtɔ ná tɔna Tafiiti taa ké təm na ílé ı maɣamaya í yəɣɔtɪ sɪ:

Tacaa heela ma Səə sɪ,

caya ma kəŋkəŋ taa,

haləna má kəə na má su nyá

kolontunaa ke nyá nəəhe tɛɛ.

³⁷ Tafiiti maɣamaya ná yaa-ı sɪ Səə nté, ɪle isənaya Mesii ná məlaa na í ké Tafiiti ɪnɪ ı pəyaya tətɔ ɪle?

Iso Təm seysesəlaa waalı kuluyɔ

(Matiyee 23:1-36; Luku 20:45-47)

Ípóyó samaa tuutuuma nu Yesu təm na laŋhəlvmlɛ. ³⁸ ɪ kpaalaya yəlaa mpa ı seysesaya tɔ sɪ: ɪ lana Iso Təm seysesəlaa mpe na laakalı. Pa səəla tokonaa səsaa suuu ké na pá cəəki, na pá caaki pa seeki-weyɛ samaa taa na pá luŋiyi. ³⁹ Na Yuta nyéma təkotilenaa taa teeli teeli təcayalɛnaa ke pa pɛəkəyi, na acimanaa taa səsaa səsaa təcayalɛ ke pa pɛəkəyi na pá caki. ⁴⁰ Mpe pa lɛəkəyəna leelaa ke pə təna mpi pɛle pa wɛna tɔ. ɪlena pá svɪ Iso sələmvɔyɔ na pə tayalı sɪ pə hólí sɪ mpeyɛ kɔpama. Pə təə ké pa te na pá ná katatəlaya nav napələyi teu.

Alv wei ı tv santiinaa naale tɔ

(Luku 21:1-4)

⁴¹ Ípóyó Yesu caya Iso təsele səsəle taa ké kəhaan atakaanaa isentaa, na yəlaa samaa kəŋ na pá tɔyi

liyitee na í nyənəyi. Ḿrúyú tonṭunaa payale kəna liyitee ke səsəm na pá tv. ⁴² Tənaɣa leelu konyəntu nəɣəlv ɪ kəna santiinaa ke naale na í peti. ⁴³ Ḿrúyú Yesu yaa ɪ ifalaa na ɪ heeli-wɛ si: Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi, leelu konyəntu inɛ ɪ tv mpiyi kʷhaan atakaa taa tə pə kəla pa təna pa nyəm. ⁴⁴ Pə taɣa pulv, yəlaa ləlaa ná kpaɣa pa liyitee nna a kpisa yem təɣə na pá tv. Ama alv inɛ ɪlɛ paa na ɪ ké konyəntu tə pə təna mpi ɪ ka wɛna təɣə ɪ kpaɣaa na ɪ tv. Pə ta kaasi-ɪ pulv si í yana təɣənaya maɣamaɣa.

13

Isə təsɛɛɛ wakəlvv təm

(Matiyee 24:1-2; Luku 21:5-6)

¹ Yesu kəma si í lukəna Isə təsɛɛɛ taa, ɪlɛna ɪ ifalaa taa nəɣəlv təm-ɪ si: Tacaɔ, nyəni ηmatv tənɛ tə təv, na tə pɛɛ kʷpana teu yee?

² Tənaɣa Yesu cə-ɪ si: Matəŋ n na ηmatv səsəntv tənɛ? Pə kaa kaasi pələ lentɛ na tə təna lentɛ təv, paa tusi pə təna.

Mpi mpi pu hʷli si antulinya caa tɛm tə

(Matiyee 24:3-14; Luku 21:7-19)

³ Ḿrúyú Yesu caya Olifinaa puɣv təv ké Isə təsɛɛɛ ɪsɛntaa. Pə pamna Piyɛɛ na Saaki na Yohaani na Antəlv pa liyiti pa wɛnna ɪ kiŋ. Tənaɣa pa pəssa Yesu si: ⁴ Pələe ké mpv ɪni pu la? Na ηmaatələ nteɣe pu hʷlí na tɛ nyəna si pə wʷsaa?

⁵ Tənaɣa Yesu sʷv-wɛɣɛ kpaalvɣv si: ɪ la laakali, í taa yelev na nəɣəlv kəv na í tolisi-me. ⁶ Mpi tə payale ká kəv na pá ha pa təɣi ma həte si mpeɣɛɛ Mesii, na paa tolisi payale. ⁷ Ye í kəma na í nu yoon taŋ ke mə cəlv mə cəlv, na pá heeliyi-meɣɛ pooluŋ nyəŋ

təmnəa, səyəntu í taa la-mə. Pə wεε sɪ mpv ɪnɪ pələ pu la ké. Ama waalı waalı ké antulinya náá kəŋ na í tɛŋ. ⁸ Tɛtv kateŋa lɛŋka ká yoonə lɛŋka nyóma. Kawulaya lɛŋka ká kuli lɛŋka təə, na tɛtv ká sele tiiliwε tiiliwε, na nyəɣəsənaa ká la. Na mpv ɪnɪ pələ pu wεε ɪsu əlv kvləɣv ləlvəɣv na pə caalı-ɪ wɪw kε səŋsəŋ təɣələ.

⁹ Mə maɣamaya í la laakalı. Pə taya pulv təə, paa yaa-mεyε puloonaa taa. Paa ma-mεyε kpatəŋ kε Yuta nyóma təkotilena a taa. Paa yaa-mεyε nənəəsɪ kε tɛtv təkələa na əwulaa səsaa pa kiŋnaa kε ma təə, na í ká húlɪ ma təm tampana. ¹⁰ Ama pə wεε sɪ paa heeli Laapaalı Kupaŋ kε kateŋasɪ təna taa yələa ké na pəcə. ¹¹ Saa wei paa kra-mε na pá pona-mεyε puloonaa taa kε mpv tə, í taa nəɣəsɪ nti í ká yəɣətɪ tə na pə ta tata. Ama ye pə talaa, í yəɣətɪ nti tu kəə mə luuŋ tε tə. Pə taya pulv təə, ɪsə Feesuyv Nanŋtv ka tənə-təyɪ mə luuŋ tεε, pə taya mə cələɣv tu luna. ¹² Halɪ yələa ká kuli na pá húlɪ pa taalvnaa yaa pa newaa maɣamaya sɪ pá kv-wε. Na cεcɛnaa ká la pa piya kε mpv tətə. Piya səle sɪ kuli sɪ nyóma təə na sɪ la na pá kv-wε. ¹³ Yələa təna taa ká kpana-mεyε ma təə. Ama ye wei í nyaya apalv tv na í tala tənaya, pəntv nyuvv kε pu ya.

Acaalətv təm

(Matiyee 24:15-28; Luku 21:20-24)

¹⁴ Ḿpúyó Yesu təma sɪ: ɪ ká kəə na í na acaalətv taa acaalətv kε timpɪ pə ta nəɣəsəna tə wεε tə. Wei ɪ kaləyɪ tə í cəkəna-təyɪ teu. Mpv ɪnɪ tə, mpa paa wεε Yuta tə pá se na pá kra pəóŋ. ¹⁵ Ye pə maɣana wei na í wε kutuluyv təə na í tiíwa, í taa tə sɪ ɪ svvki təyaya na í kpaɣa pulv. ¹⁶ Na wei pu maɣana ɪ wε taalɛ tə, í taa tə

sı ı kpen ı tε na í kelı ı kpaı. ¹⁷ Ahusitonaa na asəŋ təm ká la waiyo ke waatu ını. ¹⁸ ı sələmı İso na kuyeeŋ ını ı taa pamsəna watu waatu. ¹⁹ Pə taɣa pulv təə, wahala ká la kuyeeŋ ını ı taa ké səsəm ké pə tu feı. Wahala wei ı taka hatoo İso lapv antulinya tə pa ta nata, pəyele pa kaa tasa ı taka ké nav tə. ²⁰ Na ye pə taɣa ısu Tacaa huɔwa sı ı ká pasa kuyeeŋ ını ı təə nəɣəlɔ kaa tulu-tı. Ama ı pasa pə kuyeeŋ ınəyi yəlaa mpa ı ləsaa sı pá pəsı ı nyəma tə pa təə. ²¹ Na ye yulv təma-me sı: ı nyəni, Mesii we cəne yaa cəne, í taa nu. ²² Pə taɣa pulv təə, Mesiiinaa na İso kuyəɣətutu teləsəlaa pəpətunaa ká lu na pá la kəkəlɔ nyəm na piti təma. Halı paa pəsaya pa puɣusiɣi mpa pa maɣamaya İso ləsaa təɣə. ²³ Mpv tə í la laakalı, ma təma-meɣe kpaalɔɣv.

Yulv Pəyaya kənte

(Matiyee 24:29-31; Luku 21:25-28)

²⁴ Wahala ını ı waalı ké kuyeeŋ ını ı taa, ilim ká sı təkpitii, isətv kaa tasa hulumɔɣv. ²⁵ İsətvluŋası ká luna isətaa na sı hoti, pu ciɣiti isətaa kəkəlɔnaa. ²⁶ Waatu ınəyi paa na Yulv Pəyaya má ma səŋa isəŋmuntv təə na má tiiki na ma toma ke səsəm na ma teeli. ²⁷ Maa tili ma isətaa tillaa sı pá koti ma ləsəlaa ke antulinya həɣələŋ təna taa. Pə kpaɣav ilim təhule na pə tətəle na pə polo pə ntəɣəŋ na pə mpətəŋ təə tə.

Fiki tɔɣv təm

(Matiyee 24:32-35; Luku 21:29-33)

²⁸ ı nyənaa fiki tɔɣv na í cəkəna, saa wei ku nəɣetəyi na hatv yeyələyi tə í nyəma kpaakraa sı həesvɔv talaa kele. ²⁹ Mpv tətəɣə waatu wei í ká ná təmnaa pane pa lakı tə í nyı sı pə wəsaa kele, pə caa lapv nté. ³⁰ Tampana ke ma heeliɣi-me yoo maa cəsəyi, yəlaa mpa pa we isəntə tə pa kaa sı pa təna na pécó pə

tənaɣa mpv pə la. ³¹ Isətənyv na atə ká mukı yem. Ama ma kvyəɣətətə kaa saalı paa pəcə.

Isə tike nyəmma kvyarŋku antulinya ká tɛ tə
(*Matiyee 24:36-44*)

³² Nəɣəlv fei wei ı nyəmə pə waatv yaa pə wvle tə, paa isətəa tillaa, na Pəyaya mə ma mayamaya. Ama Taca tike koŋ nyəmma. ³³ Mpv tə, í la laakalı na í feŋ. Pə taya pulv tə, í ta nyı wvle nte mpv ını pu tii təkpiılı tə. ³⁴ Pu wee isv yvlv səsə kvlvɣv ı təyaya sı ı puki mpaa na í yaa ı pəyalaa mpa pa lakı ı kiŋ ke təmlə tə, na í tv pə tənaɣa pa niŋ taa, na í hólí paa wei ké nte ı ká la tə, na í heeli təyaya tə nyənlv sı í feŋ teu. ³⁵ Ye ı ta nyı waatv wei təyaya caa ká kə tə ıle í feŋ teu. Taanaya ke ı ká kə, ahoə heka ke, kampaarŋ koou na, yaa tanarŋ ké, nəɣəlv ta nyı. ³⁶ Ye ı ká kə təm kvlm tə tənyəsə, ıle í taa yelev na í mayana í tərna tom. ³⁷ Nti ma heeliyi-me isəntə tə ntəɣı ma heeliyi paa wei sı í feŋ yoo.

14

Səsaa səsaa cayav ke Yesu acaya
(*Matiyee 26:1-5; Luku 22:1-2; Yohaani 11:45-53*)

¹ Pə kaasa kvyeeŋ naale sı pá təɣə Teev acima na potopotona mpa pa taa fei kəkvsəm tə. Mpyú kətəlaa səsaa na Isə Təm seɣesəlaa pa pəeka isəna paa la na pá kpa Yesu təheə na nəɣəlv ta na tə na pá kv-ı. ² Pa yəɣətaya pa taa sı: Ye tə təma sı tə kpa-ı acima waatv taa, pu la yoo ke yəlaa taa.

Yesu tə tulaalv pəlvv
(*Matiyee 26:6-13; Yohaani 12:1-8*)

³ Koyaku nakuli Yesu we Petanii ke tonyu tō asilima kotəŋ tu Siməŋ təyaya taa, na í cayaa na í təŋna təyau. Təyaya alu nəyolu i suwa na í təkə tulaalu kupaŋ wei pa yaa si naati na pá lapa i akpaləpiya ke liyitee pələ kuhuluməle taa tō na tulaalu inu i we liyitee ke səsəm tō. Mpyóyó alu inu i pəla akpaləpiya ŋke na í pəli tulaalu inəyi Yesu nyoyu taa.

⁴ Təyaya mpv inu pə ta maya mpa pa caya təna tō pa taa ləlaa na pá tō si: U lu tulaalu inu isəntō tō pə teu nte we?

⁵ Ye paa pəeta-i i liyitee taa kəli liyitee nyəyətə ŋmönuyə na nunuwa (300) na pá ha konyəntənaa? Mpyóyó pa kala alu inu i təm ke səsəm.

⁶ Ama Yesu təma-we si: U yele alu inu təkpi yoo. Pepe tō ké í pəsəyi i laŋle ke mpv? Mpi i lapa-m mpv tō pə təyaya halu.

⁷ Mə na konyəntənaa í wenna tam. Paa waatu wei ké í nəkaa í ká la-weye kupantu. Ama má na-me tə kaa we təma kiŋ ke tam.

⁸ Mpi i pəsaa təyó i lapa. U laalaa na í sayalı-m tulaalu ke kpakpaa si pá pina-m.

⁹ Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa cesəyi, paa timpiyi paa heeli Laapaalı Kupaŋ ke antulinya inu i təna i taa, paa keesi alu inu i lapa mpi tō pə təm na pá təsəyi i tō.

Yutaasi kəlmətə
(Matiyee 26:14-16; Luku 22:3-6)

¹⁰ Mpyóyó Yesu ifalaa naanuwa na naale taa nəyolu wei pa yaa si Yutaasi Isəkaleeu tō i kulaa, na í polo í mayana kətəlaa səsaa, si inu i ka tu Yesu ké pa niŋ taa.

¹¹ Pələ pa nu mpv ləna pa laŋa hee səsəm na pá tō si paa ha-i liyitee. Uəna Yutaasi suv koyaku kupaŋku ke pəkuyə si í tu Yesu ké pa niŋ taa.

Τεευ acima kətəγəυ təγəυ
(Matiyee 26:17-25; Luku 22:7-14,21-23; Yohaani
13:21-30)

¹² Pə tala potopotonaa mpa pa taa kəkəsum fei tə pə acima kuyaku kancaalaya nyəηku wule, ilena Yesu ifalaa pəəsi-i si: Leye n caa si tə polo na tə la-η Τεευ acima kətəγəυ? Pə wule nteye pa kuyi iweesi nsi pa lakəna Τεευ acima kətəγəυ tə.

¹³ Μρύγυ Yesu tila i ifalaa taa naale si: I polo icate taa, i ka sulina apalu nəγəυ na i səγəla lom na həyaya, i təηi-i. ¹⁴ Pəntu inu i sūv timpi, ile mu pəəsi təyaya tu si: Taca si kutuluyu ηku ku taa i na i ifalaa paa caya na pá təγə Τεευ acima kətəγəυ tə ku we le? ¹⁵ Apalu inu i ká hólí-meye ate na isətaa kutuluyu taa ké naη səsəηku nakuləγi isətaa, na pá tema-kuyv tayavuyv na ku taa we wontu nti i ká lana tə. Ku taa tənaya i ká təsi-tuyv pə təna.

¹⁶ Tənaya Yesu ifalaa kulaa na pá tee icate taa na pá mayana teitei isu Yesu ka heela-we tə. Ilena pá təsi Τεευ acima kətəγəυ ke təna.

¹⁷ Pə kəma isu taanaya ile Yesu na i ifalaa naanəwa na naale pa talaa keke. ¹⁸ Pa cayaa na pa təηna təγəυ, ilena Yesu yəγəti si: Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa cesəγi, má na mpa me tə cayaa na tə tək i səntə tə mə taa nəγəυ ká la-m kəlmətə.

¹⁹ Tənaya Yesu ifalaa isəntaa nyəηa səsəm, na pá sūv-i pəəsuyv ke kuləv kuləv. Ine si: Matəη pə taya ma? Ine si: Matəη pə taya ma?

²⁰ Tənaya Yesu cə-we si: Mə naanəwa na naale taa nəγəυyυ. Má na wei tá niη ká kpent i sūsvuyv ke nyənaya taa tə. ²¹ Yυlv Pəyaya má, ma səki teitei ké isu paa keesa ma təm ke Isə Təm taa tə. Ama wei i ká la Yυlv Pəyaya maya kəlmətə ke mpυ tə i təm ká la

wayıo ké səsəm. Puntv ını ye pa taa lıli-ı pəle pu lapa sana.

Tacaa səm təsvyv

(Matiyee 26:26-30; Luku 22:14-20; Kələntı I 11:23-25)

²² Mıpúyú waatu wei Yesu na ı ifalaa pa təkaya tə, Yesu kpaɣa potopoto na í see Iso ké í na təmle, na í faya-ı na í cəla ı ifalaa, na í heeli-we sı: ı mu, ma tənuyv nté.

²³ Pəle pə waalı ké ı kpaɣa kərv na í see Iso ké í na təmle na í cəle-we, na pəle pá nyəə pa təna. ²⁴ İlena í heeli-we sı: Ma caləm nté mpi pə hólúyí Iso nəɣə pəeluyv tampana tə. Mpi pə kpremna yəlaa paɣale təə. ²⁵ Tampana ke ma heeliyi-me yoo maa cəsəyi, ma kaa tasa sulum pəneye nyəəv haləna kuyan̄ku maa tasa pə nyəəv ke Iso Kawulaya taa tə.

²⁶ Yesu na ı ifalaa pa təma mpv, İlena pá yoo acima yontu, İlena pá tēe Olifinaa puyv təə.

Piyee kpeesuyv təm yəɣətaya

(Matiyee 26:31-35; Luku 22:31-34; Yohaanu 13:36-38)

²⁷ Mıpúyú Yesu təma ı ifalaa sı: Mə təna í ká yele-m na í se. Pa ŋmaaa mıpúyú Iso Təm taa sı: Maa kv tiikilu na heeŋ ká ya yem yem. ²⁸ Ama waatu wei maa fe, İlena má tēe-meɣe nəɣə ke Kalilee.

²⁹ Tənaɣa Piyee təma-ı sı: Paa pa təna paa yele-ŋ na pá se, má ma kaa la mpv.

³⁰ Ama Yesu təma Piyee sı: Tampana ke ma heeliyi-ŋ yoo maa cəsəyi, n ká kpeesı təm tooso ké saŋa ahoə ane a maɣamaɣa sı n ta nyi-m ké n ta nyi-m na pəcə kampaav koo təm naale nyəm.

31 Ama Piyee tasa kpeesuyv na toŋ si: Paa má na-ŋ tu si tu si ké. Ma kaa kpeesɪ si ma ta nyi-ŋ.

Ḳpúyú pa təna pa yəyɔta mpv.

*Yesu sələmvv ke Ketəsemanee
(Matiyee 26:36-46; Luku 22:39-46)*

32 Pəle pə waalɪ pa tala timpɪ pa yaa si Ketəsemanee tɔ, ɪlena Yesu tɔ ɪ ifalaa si: ɪ caya cəne na má polo Iso sələmvv ke hatoo cəne.

33 Ḳpúyú ɪ kpaya Piyee na Saaki na Yohaani. Tənaɣa səyɔntv na laŋwakəlle səsəle svv-ɪ kpaɪ,
34 ɪlena í tɔ-we si: Ma laŋle wakəlaa ké tətəyɔtəyɔ pə feɪ keesuyv. ɪ caya cəne na í feŋiyi.

35 ɪ tuusa ɪ nəyɔ tɔɔ ké pəcɔ, ɪlena í luŋ na í sələmi si ye pə we pəsuyv wahala waatu ɪne í taa kɔɔ ɪnɪ ɪ tɔɔ.
36 ɪ sələmaa ké si: Hai, ma Caa, n pəsəyi pə təna, kɔɔli wahala səsɔ ɪneye ma nyuyv tɔɔ. Paa na mpv mpi n nəkaa tɔ pəle pə la, pə taa wee ma luyv nyəntv.

37 Yesu tɛma mpv, ɪlena í məli ɪ ifalaa tooso ɪnɪ ɪ kin na í mayana pa təŋna tom. Tənaɣa ɪ pɔɔsa Piyee si: Siməŋ, n too ke? N kpisa feŋuyv ke pəcɔ mayamaɣa?

38 ɪ feŋ na í sələmi, tɔfɔ í ká hoti waatu wei mayasuyv kəŋ-me tɔ. Pááná wee, ama tənuyv ɪ pəsəyənə.

39 Ḳpúyú Yesu tasa tuusuyv, ɪlena í tasa kuləmtv ntəyi sələmvv. 40 ɪ tasa ɪ ifalaa cəlyɔ məlvv, ɪlena í mayana pa təŋna tom tɔtɔ. Pa kpisa pá cayaɪa pa ɪse. ɪle pa ta nyi nti pá cə-ɪ tɔ.

41 Yesu məla tooso nyəm ɪlena í pɔɔsi-we si: ɪ təŋna tom na í heesəyi yaa? Tɔv, í yele mpv, pə talaa kele. ɪ nyəni, paa tv Yulv Pəyaya maya asayaa nin taa. 42 ɪ kulɪ na tɔ tɛe. ɪ nyəni, ma kələmɔtɔ tv tala cəne.

Yesu kpaɔ

(*Matiyee 26:47-56; Luku 22:47-53; Yohaani 18:3-12*)

⁴³ Yesu tənna yəɣətaya ke mpɔ, ɔle ɔ ifalaa naanɔwa na naale taa lelv wei pa yaa si Yutaasi tɔ ɔ talaa kele. Na ɔ waali ké yɔlaa tuutuuma na pá tɔka layalee na kpatəŋ. Kɔtɔlaa sɔsaa na Iso Təm seɣesɔlaa na nyuɣu nyóma pa tilina yɔlaa mpe. ⁴⁴ Yutaasi wei inɔ ɔ laki Yesu ké kɔlmɔtɔ ke mpɔ tɔ ɔ ka keesa samaa inɔɣi isəna ɔ ká la tɔɣɔ. I heela-weyɛ si: Ye ma polaa na má wayala wei ɔle inɔɣɔle. I kpa-ɔ na í tɔki-ɔ teu na í tɛna.

⁴⁵ Yutaasi talaa ɔlena í kɔtəna Yesu na í tɔ si: Taa.

ɔlena í wayali-ɔ. ⁴⁶ M'pɔyó samaa inɔ ɔ tu nin ke Yesu tɔ na pá kpa-ɔ. ⁴⁷ Tənaya mpa na Yesu paa we tənna tɔ pa taa nɔɣɔlv ɔ kɔpɛ ɔ layate na í lo kɔtɔlv sɔsɔ tɔmlɛ tu ŋkraŋɔɣu na í kɔɔli tɔfɛŋ. ⁴⁸ ɔlena Yesu pɔɔsi samaa si: I kəŋi-m kpaɔ na í nɔki na í kɔakəɣi layalee na kpatəŋ tɔ, maya ŋmulv isayav ke? ⁴⁹ Ma na-meyɛ Iso tɔsele sɔsɔle taa ké kuyeyɛŋ tənaya na má seɣesɔɣi. Pəyele í ta kpa-m. Ama pə lapa isəntɔɣɔ si pə la isəna paa ŋmaa Iso Təm taa tɔ.

⁵⁰ Tənaya Yesu ifalaa tənna yela-ɔ na pá se na pá tɛɛ.

⁵¹ Pə pamna ifepu nɔɣɔlv ɔ ka taka kunti tike na í tən Yesu waali. Pa siisaa si pa kpaɔ ifepu inɔ, ⁵² ɔlena kunti fiti na í yeke na í tɛɛ tapakɔpɛtɛ tɔyɔlɔyɔli.

Yesu ponav ke Kotuyu sɔsɔŋkv taa

(*Matiyee 26:57-68; Luku 22:54-55,63-71; Yohaani 18:13-14,19-24*)

⁵³ M'pɔyó Yesu kpalaa pona Yesu ké kɔtɔlaa wulav tɛ, na pá mayana kɔtɔlaa sɔsaa na nyuɣu nyóma na Iso Təm seɣesɔlaa pa kɔta tənna. ⁵⁴ Piyɛɛ tənaya Yesu ké

tááíáírn̄ t̄ə, haləna í tala kətəlaa wulav taɣa t̄ə. Ilena í caɣa t̄əna na í na t̄əml̄e nȳəma pá holiɣi k̄ək̄ə.

⁵⁵ M̄p̄óɣó kətəlaa s̄əsa na Kotuyu s̄əsaɣku nȳəma p̄eeka taali wei paa t̄v Yesu na pá hiki m̄p̄aav na pá kv̄-i t̄ə, na pá kp̄isi. ⁵⁶ Ilena ȳəlaa paɣale náá kv̄li na pá t̄əɣ si: Taali ineȳe i lapa, ineȳe i lapa. Lelaa si ineȳe, na pá taɣan̄əɣi pa taa pa tike ke kp̄eɣɣu. ⁵⁷ Na lelaa náá lu yem na pá looli t̄əm na pá suu-i si:

⁵⁸ T̄ə nu Yesu ȳəɣət̄aa si in̄i i ká ȳəki Īs̄ə t̄əsele s̄əsāle t̄əne, nte ȳəlaa niɣ̄ ɣ̄mawa t̄ə. In̄i i ká l̄eɣ̄t̄i kv̄fate nte yul̄v niɣ̄ kaa ɣ̄ma t̄əɣə kv̄ȳeɣ̄ tooso wule.

⁵⁹ Paa na m̄p̄v pa t̄əm ta kaa.

⁶⁰ M̄p̄óɣó kətəlaa wulav kv̄la pa t̄əna pa is̄ent̄aa na í p̄əsi Yesu si: N kaa ȳəɣ̄t̄i? Suweɣe ȳəlaa p̄ane pa ȳəɣ̄t̄əɣ̄əna-ɣ̄ ye?

⁶¹ Ama Yesu suma, i ta c̄ə si pul̄v. Ilena kətəlaa wulav t̄asa-i p̄əsuɣu si: Nȳaɣale Īs̄ə wei pa p̄uɣul̄əɣi t̄ə i p̄əyal̄v Mesii?

⁶² T̄ənaɣa Yesu c̄ə-i si: Nn, ma mayamaɣa kele. Na m̄ə t̄əna t̄əpai í ká na Yul̄v P̄əɣaɣa má na má caɣa Īs̄ə t̄əɣ̄ t̄əna t̄v k̄əɣ̄k̄əɣ̄ taa. Na í ká na-m is̄ət̄aa ɣ̄munt̄v taa na má tiiki.

⁶³ T̄ənaɣa kətəlaa wulav c̄əla i wontu na í t̄ə si: Seliya nȳəma m̄p̄aɣa t̄ə tas̄əɣi p̄eek̄uɣu t̄ət̄ə. ⁶⁴ M̄ə mayamaɣa í ná is̄əna i kp̄a Īs̄ə t̄ə t̄əɣ̄le. T̄əv, í na-we? M̄p̄óɣó pa t̄əna pa t̄əma si i t̄əm s̄əpaɣa, paa kv̄-i ké.

⁶⁵ T̄ənaɣa ȳəlaa m̄p̄e pa lelaa suv̄-i ntaɣama t̄əv, na pá tak̄i i is̄ent̄ə na pá map̄i-i ɣ̄kuma, na pá p̄əsi-i si: Kp̄eɣe wei i map̄a-ɣ̄ t̄ə.

P̄əle p̄ə waali yoolaa kp̄aɣa Yesu na pá map̄i-i kataasi.

Piyee kpeesuyv
(Matiyee 26:69-75; Luku 22:56-62; Yohaani 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Piyee ka we taɣa təɔ kέ ateyɛ mpv təɣə kətəlaa wulav təmlɛ tv əlv nyəŋ nəɣəlv i kəma⁶⁷ na í mayana-i na í holiyi kəkə, na í nyəni-i təpiŋŋ na í tə si: Nyá tətə, n ka we Nasaleti tv Yesu inɪ i kiŋ.

⁶⁸ Mprúyú Piyee kpeesaa na í tə si: Ma ta nyi nti n yəɣətəyi mpv tə. Ma ta cekəna-ti.

Pəle pə waalı kέ Piyee luwa na í polo kraaŋ taa. [Ilena kampaav koo.] ⁶⁹ Tənaɣa təmlɛ tv əlv nyəŋ inɪ i taɣana-i nav, na í tasa í na mpa paa we təna təɣə heeluyv si: Pa taa mpeɣele na apalv inɛ tətə.

⁷⁰ Mprúyú Piyee taɣana kpeesuyv. Pə lapa laasaya ilena mpa paa we təna tə pá tə Piyee si: Nyá, n ta laŋ yəlaa mpe pa taa nəɣəlv. Pə taɣa pulv təɔ, n kέ Kalilee tv tə se.

⁷¹ Mprúyú Piyee kpeesaa təlalala na í tuu na í tə si: Na Iso, ma ta nyi apalv wei i təm í yəɣətəyi tə.

⁷² Tənaɣa kampaav lɛla koou kɛ təm naale nyəm, ilena Piyee təəsi nti Yesu ka yəɣətə-i tə tə tə si: Mpi pu takɪ kampaav koou naale nyəm tə n tɛma təm toosoɣo kpeesuyv si n ta nyi-m kέ n ta nyi-m. Ilena Piyee wii isəlv.

15

Yesu ponav kɛ Pilati
(Matiyee 27:1-2,11-14; Luku 23:1-5; Yohaani 18:28-38)

¹ Kətəlaa səsaa, na nyuyv nyəma, na Iso Təm seɣəsəlaa, na Kotuyv səsəəv nyəma pa kota təmaya tanaŋ kupaŋkv tɛɛ si pa paasəɣəna Yesu təm. Mprúyú

pa həka-ı na pá kpaɣa-ı na pá polo pá cela Pilati.
²Tənaɣa Pilati pəssa-ı sı: Nyagale Yuta nyəma wulav səsə inəyi?

İlena Yesu cə-ı sı: Ntəɣələ n yəɣota mpv.

³Na kətəlaa səsaa nάά təɣ sı ı lapa taalənaa ke səsəm ké. ⁴Tənaɣa Pilati tasa-ı pəssuyv sı: N sumaya? Nyəni pa təɣuyv sı n lapa pəne na pəne tə.

⁵Ama Yesu tá cə sı pulv. İlena pə la Pilati ke piti ké səsəm.

İsələ seəsvyv ke Yesu kvyv təə

(Matiyee 27:15-26; Luku 23:13-25; Yohaani 18:39–19:16)

⁶Paa Təev acima wena Pilati tələyi saləka tv nəɣəlv wei samaa caa sı pá tvlı təɣə. ⁷Pə pamna apalv nəɣəlv wei pa yaa sı Palapaası tə, í na ləlaa paa kvwa yulv ke tətə təm yoou ηku ku kulaa tə kv taa na pá təka-weyə saləka. ⁸Ípúyú samaa kulaa na pá kpa na pá mayana Pilati sı íla-wə isı ı tu lakı-wə tə. ⁹Tənaɣa Pilati pəssa-wə sı: İ caa má tvlı-meyə Yuta nyəma wulav səsə na?

¹⁰Pə taya pulv təə ké ı pəssa-weyə mpv, ı ka nyəmaya təkəlekele sı isəseemle təə ké kətəlaa səsaa ka pona-ı Yesu. ¹¹Ama kətəlaa səsaa mpe pa seɣəsəna yəlaa sı pá tə sı Palapaası ke pá tvlı-wə.

¹²Ípúyú Pilati tayana samaa ke pəssuyv sı: Təv, isənaya í caa má lana mə Yuta nyəma wulav səsə inı?

¹³Tənaɣa pa mapa kapusi sı: Kamı-ı səm tesika təə.

¹⁴İlena Pilati pəssi-wə sı: İle isayətv ntiyi ı lapa?

Ípúyú pa tasa kapusi mapv na təɣ sı: Kamı-ı səm tesika təə, kamı-ı səm tesika təə.

¹⁵Pilati səlāa sı samaa inı ı lanle í hēena-ı, ilena í tvlı Palapaası, na í yelev na pá casa Yesu ke akpatəe.

İlena í kpaɣa-ı na í cɛɛ-wɛ sɪ pá polo pá kamı-ı səm tesika tɔɔ.

*Yoolaa paanav ke Yesu
(Matiyee 27:27-31; Yohaani 19:2-3)*

¹⁶ Mıpúyú yoolaa pona Yesu ké kufəneɛ təyaya taya tɔɔ, ɪlena pa yaa pa looŋa təna. ¹⁷ Mıpúyú pa suu Yesu ké capa kuseem təkpaı, na pá luv səwa ke ntenuɣu na pá te ı nyuvu. ¹⁸ İlena pá sɛɛ-ı sɪ: Yuta nyəma wulav sɔsɔ, fɔɔ.

¹⁹ Na pá makı ı nyuvu taa ké kpatúyú, na pá tɔ ı tɔɔ ké ntayama, na pá lunɣı ı tɛɛ ké akula ke teu təkulakula. ²⁰ Pa tɛma-ı paanav ke mpv, ɪlena pá wəɣɔsɪ capa kuseem ıni, na pá mələna-ı ı wontu. İlena pá luna-ı sɪ pa kaŋı-ı səm tesika tɔɔ.

*Yesu kam
(Matiyee 27:32-44; Luku 23:26-43; Yohaani 19:17-27)*

²¹ Pə pamna Silɛɛni tv nəɣɔlv ná luna taale, pa yaa-ı sɪ Siməŋ. ı ké Aləkəsantəli na Lufusi pa caa. Tənaɣa pa kpiɣa ɪɛ na ton sɪ í səɣəli Yesu tesika ŋke.

²² Mıpúyú pa pona Yesu ké timpı pa yaa sɪ Kələkəta tɔ. (Pə hɔwɛɛ nté sɪ nyɔmpəɣəlaya tɛ). ²³ Mıpúyú pa nyəma sɪ pa cɛləɣı-ı sulvm mpi pə taa pa sɪta kəɔle nte pa yaa sɪ miili tɔ sɪ í nyɔɔ. Ama Yesu kisa nyɔɔv.

²⁴ Pə waalı ké pa kama-ı səm tesika tɔɔ, na pá tɔ tɛtɛ ké ı wontu tɔɔ sɪ pa nyəŋ ısəna paa wei ı ká hiki tɔ na pəcɔ pá tala-tı. ²⁵ Waatv wei pa kaŋaɣa-ı mpv tɔ pə wɛ tanəŋ ilim kaləfu pəɣəlayafɛi naanɔwa tɔɔ.

²⁶ Mıpúyú pa lapa lampa na pá ŋmaa ı tɔɔ sɪ: Yuta nyəma wulav sɔsɔ. Pa lapa mıpúyú sɪ pə hvlı mpi pə tɔɔ pa lapa-ı mpv tɔ. ²⁷ Pa kpeŋna í na ŋmulaa ke naale

na pá ká səm tesikası təə, lelv ke ı ntəyən təə, na lelv ke ı mpətəy təə, [²⁸ sı pə la ısu paa ηmaawa Iso Təm taa tə sı: Asayaa taa ké pa tı-ı.]

²⁹ Yəlaa mpa paa təkayana təna tə pələ pa kpeətəyi nyəəy na pá tıvki-ı sı: Anyəyka, matəy nyá təmna sı n yəkəyi Iso təsele səsəle na ń tayanı kufate ke ηmau ke kuyeyη tooso taa. ³⁰ Waası nyá tı ıle. Lu tesika təə na ń tii ıle.

³¹ Mpyúyú na kətəlaa səsaa na Iso Təm seyesəlaa tətə. Pələ pa təyηna-ı paanav na pá yəyətəyi pa təma sı, ı yapa ləlaa nyəəy ısənaya na í kaa pəsi na í ya ı mayamaya ı nyəykv. ³² Pənentaa Iseyeli wulav səsə Mesii í lu tesika təə na í tii na tə ná na tə tisi.

Pə kpeyηna í na mpa paa kama tə na pələ pá tıvki-ı tətə.

Yesu hεεv

(Matiyee 27:45-56; Luku 23:44-49; Yohaani 19:28-30)

³³ Pə kəma na pə tala ilim sikuyı, ılena səkpetuyı nyala ıcate təə haləna ilim kpili. ³⁴ Ilim kpila mpı, ılena Yesu kiisina nəyə səsəya sı: Eloi, Eloi, Lema sapatani. (Na tələ tə hıwεε nté sı: Ma Iso ma Iso, pepe təə ke n lə-m?)

³⁵ Mpa paa wε təna tə pa taa ləlaa nu mpı, ılena pá tə sı: ı nu, ı yaana ntεyε İlii.

³⁶ ılena pa taa nəyəlν kpayə asewa na í polo í lii kpaləkrəm saη ke lum konyəyηm napəli pə taa na í tıv kpatúyú nəyə taa na í hıvli Yesu sı í nyəə. Na ı tə sı: ı yele na tə ná İlii ká kəə na í tisi-ı yaa ısəna?

³⁷ Tənaya Yesu kiisa səsəm ılena í hεε.

³⁸ Mpyúyú pıuyıv səsəəv ηku kv kayə Iso təsele taa tə kv fayə kv hεkv taa ké huη naale ke yem ke hatoo ısətəa na pə kaləsəna atε. ³⁹ Lom yoolaa səsə wei ı ka

səŋa Yesu ɪsɛntaa tɔ ɪ na ɪsəna Yesu tɛma kiisuyu na ɪ si tɔ. ɪlɛna ɪ tɔ si: Tampana, yulu inɛ ɪ kɛ ɪsɔ Pəyaya.

⁴⁰ Alaa napəli paa səŋa pooluŋ na pɔ nyənəyi. Makətala Mali ka wɛ pa hɛku. ɪlɛna pə kaasi Saaki səkpelu na Yosee pa too Mali na Salomee tɔtɔ. ⁴¹ Alaa mɛ pa təŋaya Yesu kɛ saa wei ɪ ka wɛ Kalilee tɔ na pɔ caləsəyi-ɪ. Na pə kaasa alaa lɛlaa payalɛ mɛpa ɪ na-wɛ paa kpawa Yosalem tɔ.

Yesu pim

(*Matiyee 27:57-61; Luku 23:50-55; Yohaani 19:38-42*)

⁴² Pə pamna kuyaku ŋkuyɔ pa lakɪ acima sɔɔlu. Mpi tɔ pə fɛŋ kuyaku kuhɛɛsuyɔ kɛ. Mɔpɔyɔ pə kɔma na pə kɛɛsi taanaya, ⁴³ ɪlɛna Alimatee Yosɛɛfu kɔɔ. Mɛ pa kotayana kotuyɔ sɔsɔɔv ŋku, na yɛlaa tukayana-ɪ kɛ. ɪ mayamaya ɪ ka kɛŋayana ɪsɔ Kawulaya tɔɔ. Yosɛɛfu inɪ ɪ nyaya apalutv kɛ teu na ɪ polo ɪ mayana Pilatɪ na ɪ sɔlɔmɪ-ɪ si ɪ kɛrakəyi sɔtv. ⁴⁴ Ama pə lapa Pilatɪ kɛ piti kɛ ɪsəna ɪ sɔpa ləŋ kɛ mpv tɔ. ɪlɛna ɪ yaa yoolu na ɪ pɔɔsi-ɪ si: Yesu sɔpa tɔ pə leela. ⁴⁵ Yoolu heela-ɪ pə tampana, ɪlɛna ɪ ha Yosɛɛfu kɛ mɛpaav si ɪ polo na ɪ kɛpaya sɔtv. ⁴⁶ Mɔpɔyɔ Yosɛɛfu yapa kɛpɔŋkɛpɔntu tɔŋ nyəntv nti pa yaa si lɛŋ tɔ tɔpɔŋkahɔlɔŋa, na ɪ tisi sɔtv kɛ tesika tɔɔ na ɪ takɪ-ɪ pɔŋkahɔlɔŋa ŋkɛ. ɪlɛna ɪ polo ɪ pimi-ɪ pɛlaav ŋku pa hula kɛkpamuyɔ taa tɔ kv taa. ɪlɛna ɪ pilimi pɪw sɔsɔɔv nakvli na ɪ suli pɛlaav nɔyɔ. ⁴⁷ Makətala Mali na Yosee too Mali paa wɛɛ na pɔ naaki timpɪ pa pima-ɪ tɔ.

16

Yesu fem

(*Matiyee 28:1-8; Luku 24:1-12; Yohaani 20:1-10*)

¹ Μύργύ kuyaku kuvheesuyv teewa, ilena Makətala Malı na Saaki too Malı na Salomee pá ya nim səsuyv nyəm sı pa puki na pá sayalı Yesu ké pəlaav taa.

² Μύργύ cimaası wule pa kula tanan təpam na pá polo pəlaav kinj ke ilim luw waatu. ³ Pa pəsaya təma sı: Awe ká tıli-tuyv piw ηkuyv pəlaav nəyɔ ilɛ?

⁴ Pa kusa pa ise ilena pá na sı pa tema piw səsəuv ηkuyv pilimuyv na pá su kpeɲa. Ku təu teu ké.

⁵ Uena pá svv pəlaav taa na pá mayana ifepu nəyɔlv na í suu capa kvhvlvm na í caya ntəyɔɲ təu. Μύργύ səyɔntv lapa-wɛ. ⁶ Uena ifepu ɪnı í heeli-wɛ sı: Səyɔntv í taa la-mɛ. Nasaletı Yesu wei pa kama səm tesika təu təyɔ í pɛekəyi. I fema, ı fei cəne. I nyənı, ı naa timpi paa husa-ı tə. ⁷ Təu, í polo í heeli ı ifalaa lelaa na Piyee sı ı tɛɛ-mɛyɛ nəyɔ ke Kalilee, tənaya í ká mayana-ı ısu ı ka heela-mɛ tə.

⁸ Pa lu pəlaav taa na səyɔntv pu-wɛ təkənkan na pá seliyi. Μύργύ pa sewa na pa səyɔntv katatəlaya təu pa ta pəsı na pá heeli nəyɔlv sı pvlv.

*Makətala Malı na Yesu
(Matiyee 28:9-10; Yohaani 20:11-18)*

[⁹ Yesu fem mύργύ cimaası tanan kupanjkv tɛ tə, Makətala Malı təu ké ı caala luw. Alv ɪnı ı waalı ké Yesu ka təyɔna aləyaa naatosompəyɔlaya. ¹⁰ Tənaya Malı ɪnı ı kulaa na í pona laapaalı ke í na mpa paa wɛɛ na pá caya ləyaya na pá wiiki tə. ¹¹ Alv ɪnı ı heela-wɛyɛ mpv sı Yesu wɛna ı weesuyv na ɪnı ı mayamaya ı na-ı tə. Pa ta mv ı təm.

*Yesu na tillaa naale pa təm
(Luku 24:13-35)*

¹² Pəle pə waalı Yesu lu pa taa naale təu na wɛɛtv lɛntı ke waatu wei pɛle pa wɛ mpaav taa na pá puki

tawa taa tə. ¹³ M̄p̄ȳú p̄el̄e pa m̄el̄aa na p̄á heeli l̄el̄aa, na p̄el̄e t̄ət̄ə pa ta m̄v̄-ti.

Yesu ifalaa t̄ə l̄uw

(Matiyee 28:16-20; Luku 24:36-49; Yohaani 20:19-23; Tillaa T̄əml̄e 1:6-8)

¹⁴ P̄ə waali k̄é Yesu lu i ifalaa naan̄v̄wa na k̄ul̄v̄m̄ t̄ə k̄é waat̄v̄ wei pa caɣa t̄əɣ̄v̄ t̄ə, na í kal̄əna-w̄e si: Pepe t̄ə k̄é í lapa kat̄e na m̄ə laɳa la k̄p̄us̄əɳ na p̄á heeli-me si ma fema na í ta tisi. ¹⁵ P̄əle p̄ə waali i t̄əma-w̄e si: I ya antulinya t̄əna taa na í heeli paa wei k̄é ma Laapaali K̄v̄paɳ. ¹⁶ Ye wei i m̄v̄wa na p̄á s̄ə-i l̄s̄ə l̄v̄m̄, pu ya p̄unt̄v̄ nȳv̄v̄. Ama ye wei i kisa t̄ə m̄v̄v̄, paa k̄v̄ p̄unt̄v̄ t̄ə. ¹⁷ Ye m̄pa pa m̄v̄wa, piti t̄əma n̄na paa la t̄əɣ̄v̄. Paa t̄əɣ̄v̄ni al̄ɣ̄aa na ma ton̄, na p̄á ȳəɣ̄v̄t̄i ns̄əma len̄na. ¹⁸ Paa k̄pa t̄v̄maa na pa niɳ, yaa p̄á nȳəə k̄əə w̄ena a k̄v̄yi ȳel̄aa t̄ə, p̄ə kaa la-w̄eɣ̄e p̄ul̄v̄. Paa t̄əni k̄v̄t̄ənt̄v̄naa t̄ə k̄é niɳ na p̄ə waa-w̄e.

Yesu k̄p̄av̄ k̄e i s̄ə

(Luku 24:50-53; Tillaa T̄əml̄e 1:9-11)

¹⁹ Taa Yesu t̄əma i ifalaa k̄e ȳəɣ̄v̄t̄ənav̄ k̄e m̄p̄v̄, il̄ena p̄ə k̄paasi-i i s̄ətaa na í caɣa l̄s̄ə k̄əɳk̄əɳ taa. ²⁰ M̄p̄ȳú i ifalaa ná t̄eewa na p̄á heeliyi Laapaali K̄v̄paɳ k̄e paa tim̄pi. Taa ka w̄e pa waali k̄é pa k̄v̄lap̄v̄t̄v̄ taa na í k̄v̄s̄əyi pa waas̄v̄naa nȳəəɳ na piti t̄əma w̄ena a t̄əɳna lap̄v̄ t̄ə.]

PHIPI LI ISO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377